

ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

- 1976 YILINA BAKIŞ
- Sosyalist Hareket'in Durumu ve Birlik Sorunu
- UDD STRATEJİSİ TÜRKİYE'DE NEDEN GEÇERSİZDİR
- Sosyalist Çalışma Üslûbu
- ANTI-FAŞİST STRATEJİ

TÜSTAV

CİLT / 7

OCAK 1977

SAYI / 37

İÇİNDEKİLER

1976 Yılında Devrimci Demokratik Harekete Genel Bir Bakış / İLKE...	3
Türkiye Sosyalist Hareketinin Durumu ve Sosyalist Birlik Meselesi...	9
Ulusal Demokratik Devrim Stratejisi Türkiye İçin Neden Geçersizdir...	21
Anti-Faşist Mücadelenin Stratejisi / İLKE	37
Kıbrıs: İttifakların En Dayanıklısı	43
Sosyalist Çalışma Üslubu:	
TSİP Ankara İl Örgütü II. Olağan Kongre Raporundan	53
K.E.Y.K. Çalışmaları	74

Sahibi: Öner Ciravoğlu / Sorumlu Yazışmaları Müdürü: İlker Demir /
Yazışma ve havale adresi: P.K. 71 İstanbul / Yönetim ve Dağıtım
adresi: Cağaloğlu Başmüsaşip Sokak Tan Apt. 10/11 İSTANBUL /
Abone şartları: Yıllık 100, altı aylık 50 lira. Dış ülkeler için iki
katıdır / Baskı: Ze Basımevi / İlan: Tam sayfa 500 lira. Diğer
ilanlar santimi 25 lira / Basıldığı tarih: 5 Ocak 1977.

AÇIKLAMA

Dergimizin geçen sayısında yer alması gereken iki yazı, kapakta duyurulduğu halde yayınlanamadı. Aralık başında çıkması gereken dergimizin bir süre gecikmesi ve baskıya yetişmesi duyurulan iki yazının yer alması engellendi. Bu iki yazıdan birincisi, öteden beri sürdürülen Antifaşist Strateji konulu bir inceleme idi. İkincisi ise, TSİP Ankara İl Kongresine sunulan ve çeşitli çalışma alanlarında izlenmesi gereken sosyalist çalışma üslubuna ilişkin bir inceleme idi.

Sözkonusu iki yazıyı bu sayımızda veriyor ve teknik aksamin yol açtığı bu durumu okuyucuların hoşgörüsü ile karşılayacağını umuyoruz.

1976 YILINDA DEVİRİMCİ-DEMOKRATİK HAREKETE GENEL BİR BAKIŞ

Aşağıda okuyacağınız yazıda, 1977 yılına girerken geçtiğimiz bir yılın Türkiye'de sınıf mücadelesi açısından ve devrimci-demokratik hareket yönünden İLKE'nin genel ve özlü bir değerlendirmesini bulacaksınız.

İLKE

1976 yılında ülkemizde sınıf çelişkilerinin daha da derinleştiğine ve buna bağlı olarak sınıf mücadelesinin daha da kesinleştiğine tanık olduk.

Bir yanda MC iktidarı öncülüğündeki egemen sınıflar işçi sınıfı başta olmak üzere tüm emekçi halk güçlerine ve hatta liberal burjuva unsurlarına azgınca saldırdılar, ve faşizmin tırmanışını, anti-demokratizmin kökleşmesini sağlamağa çalıştılar; öte yandan «Faşizme Geçit Yok» sloganını ön plana çıkaran sosyalist güçlerin mücadelesi başta olmak üzere, devrimci ve demokratik hareket, genel olarak faşist tırmanışa ve özel olarak MC iktidarına karşı mücadelesini güçlendirdi.

1976 yılındaki belli başlı sosyal olguları şu noktalarda özetleyebiliriz:

Egemen sınıflarla emekçi sınıflar arasındaki çelişkiler daha da derinleşmiş ve sınıf mücadelesi kızışmıştır.

Egemen sınıflar arasındaki çelişkiler sona ermemiş, tersine daha çok su yüzüne çıkmıştır... Bu durum o denli belirginleşmiştir ki, artık MC hükümetinin ortakları birbirlerini açıkça suçlamakta, iktidarda oldukları halde adeta muhalefet yapmaktadırlar.

Yerli tekелci gruplar arasındaki çıkar çatışmasının ekonomik ve politik plandaki yansımaları artarak sürmüştür.

Türkiye'de tekелci sermayesinin bağımlı bulunduğu emperyalist mihraklar ile çeşitli çelişkileri artık gizlenemeyecek ve geçiştirilemeyecek bir

duruma gelmiştir. ABD ile yapılan yeni ikili antlaşma 10 aya yakın bir süredir henüz ABD kongresinden geçmezken, AET ile uyuşmazlıklara uzun süre çözüm bulunamamış, en sonunda yapılan antlaşma ise yerli tekelcileri hiç tatmin etmemiştir. AET ile ilişkilerdeki çıkmaz sürmektedir.

Egemen sınıflar politik planda baskıları arttırmak istemişler, yer yer de arttırmışlardı, ama, bütün çabalarına rağmen sıkıyönetimi getirmeği başaramamışlardır.

1979'DA İŞÇİ SINIFININ GELİŞİMİ

1976 yılı genel olarak emekçi halk güçlerinin ve özel olarak işçi sınıfı mücadelesinin geliştiği, güçlendiği bir yıl oldu. İşçi sınıfımız açısından geçtiğimiz yıla değgin önemli gelişim göstergeleri şunlardı:

İşçi sınıfının ekonomik sınıf mücadelesi 1976 yılında güçlenerek sürdü. Grevler, direnişler tüm yurt düzeyine yayıldı... Sarı sendikaların çözülmesi hızlandı, Türk-İş daha da zayıflarken, sendikal gelişim DİSK'in lehine bir grafik gösterdi.

Gene 1976 yılının işçi sınıfımız açısından önemli bir olayı İstanbul Taksim meydanındaki büyük 1 Mayıs Mitingi oldu.

İşçi sınıfımızın 16-20 Eylül tarihleri arasında Devlet Güvenlik Mahkemelerine ve MC iktidarının anti-demokratik tutumuna karşı giriştiği genel siyasi grev eylemi, içinde taşıdığı çeşitli zaafllara ve eksikliklere rağmen, işçi sınıfı gelişiminin varmış olduğu aşamanın önemli bir yığmsal kanıtını meydana getiriyordu. Böylece işçi sınıfımız 15-16 Haziran 1976'dan bu yana en büyük kitle eylemini, çok daha geniş katılımıla gerçekleştirdi. Eylül hareketinin önemli özelliklerinden birisi de, bu eylemin politik içeriğinin ve hedefinin, 15-16 Haziran'a oranla çok daha güçlü ve somut olmasıydı.

Bu bakımdan, işçi sınıfımızın 1976 Eylül eylemi, sınıf tarihimizin en önemli olaylarından birisidir ve politik içeriği bu denli açık-seçik olan, bu denli belirgin politik hedeflere yönelmiş bulunan böyle bir eyleme yüzbinilerce işçinin katılması ve demokrasi mücadelesi vermesi, gerçekten de işçi sınıfımızdaki hızlı politikleşme sürecinin, güçlü uyanışın inkâr edilmez bir kanıtı olmuştur.

Eylül eylemi, işçi sınıfımızın toplumsal gücünü ve hızlanan sosyal dinamizmini, azim ve enerjisini göstermesi bakımından önemli bir olaydır.

Gene 1976 Eylül eylemi, demokratik mücadeleye katılan sosyal güçler arasında işçi sınıfımızın yerini, ağırlığını güç ve enerjisini, devrimci inisiyatifini göstermesi açısından da önemli bir harekettir. Bugüne değgin çeşitli toplum kesimleri Devlet Güvenlik Mahkemelerine karşı mücadele sürdürmüşlerdi. Ama bu toplumsal güçler arasında, en etkili, en vurucu ve en yaygın eylemi -hiç kuşkusuz- işçi sınıfı gerçekleştirdi.

Bu nedenlerle, işçi sınıfımızın Devlet Güvenlik Mahkemelerine karşı gerçekleştirdiği demokratik yığınsal hareketi -içinde barındırdığı tüm yanlışlıklara ve eksikliklere rağmen- gerek devrimci ve demokratik hareket açısından, gerekse sosyal muhalefetin gelişimi ve işçi sınıfı mücadelesinin yükselişi yönünden önemli bir kazanım saymak gerekir. (Sözkonusu eylem hakkında İLKE ve KİTLE Dergilerinin getirdiği değerlendirmelerin ve eleştirilerin önemine ve bu hareketten dersler çıkarmak görevini hatırlatmak isteriz.)

DEMOKRATİK HAREKETİN BAŞARI VE BAŞARISIZLIKLARI

1976 yılında anti-demokratik güçlerle tüm demokratik güçler arasındaki mücadele, sınıf mücadelesinin bir sonucu olarak daha da kızıştı. Genel bir değerlendirme yapılırsa, geçtiğimiz yıl demokratik hareketin bazı önemli başarılar kaydettiğini ve bunun yanısıra öteden beri taşımakta olduğu en önemli zaaflarını gene de sürdürmekte olduğu gözlemlendi.

Demokratik Mücadele konusunda 1976 yılının başlıca iki önemli olgusundan birisi, demokratik güçlerin, tırmanmak isteyen faşizme geçit vermemeye uğraşları oldu. Öte yandan, demokratik güçlerle anti-demokratik güçler arasında Devlet Güvenlik Mahkemelerinde odaklaşan mücadeleyi, demokratik güçlerin kazanması ve bu kurumların uzatılmaması, son yılların demokratik plandaki en önemli kazanımlarından birisidir.

Daha da önemlisi, giderek artan çapta geniş kitleler anti-faşist ve demokratik mücadeleye katıldılar. Anti-faşist mücadele daha geniş yığınları kucakladı ve kitleler faşizme karşı daha yaygın, daha etkin mücadele verdiler, demokratik hareketin hızlanmasında rol oynadılar.

Bunun en somut örneğini, demokratik güçlerle anti-demokratik güçler arasında Devlet Güvenlik Mahkemeleri üzerine verilen mücadelede gözledik. Demokratik güçler, sosyalistler başta olmak üzere, Devlet Güvenlik Mahkemelerini uzatmak isteyen gerici iktidara karşı başarılı mücadele verdiler. Devlet Güvenlik Mahkemeleri konusunda, demokratik ve anti-demokratik güçler arasındaki mücadele demokratik güçlerin kesin zaferiyle sonuçlandı.

1976 yılında demokratik örgütlenme açısından diğer önemli bir gelişim de, demokratik meslek örgütlerinde izlendi. Emekçi ara tabakaların yığın örgütlerinden TÖB-DER, **bilimin kılavuzluğuna sıkı sıkıya bağlı** bir merkez yönetimine kavuşarak, etkinliğini ve yaygınlığını arttırırken, diğer benzer demokratik örgütlerde çalışmalarını geliştirdiler. Özellikle 1976 zamanımızdaki TÖB-DER, Kurultayı, sosyalist ve demokratik hareketin beraberliği yolunda önemli ve nitel bir adım atmıştır.

Öte yandan, geçen yıl ve bu yıl yapılan İstanbul Barosu seçimlerini

ilerici kanadın kazanarak, İstanbul Barosu'nun bütünüyle ilerici bir yönetime kavuşmuş olması, İstanbul Barosu'nun Türkiye'de hukuk platformunun da taşıdığı önem bakımından kayda değer bir demokratik gelişimdir.

Demokratik hareketin geçtiğimiz yılda da devam eden en önemli zafı, gene demokratik güçbirliği ve cephe konusunda somut ve kalıcı bir çalışmanın gerçekleşmemesi oldu. Ne devrimci ve demokratik siyasi partiler herhangi bir demokratik iş ve eylem birliğini gerçekleştirebildiler, ne de devrimci-ilerici sendikalar ve diğer demokratik meslek örgütleri acil çıkarlar ve somut bir program etrafında ortak bir demokratik blok kurabildiler. Yeni TÖB-DER yönetiminin çabalarıyla, Ankara'da TÖB-DER, TMMOB, TİM-DER, KÜS-DER, HALKEVLERİ vb. gibi örgütlerin genel merkez düzeyinde sürdürdüğü güçbirliği çalışmaları demokratik örgütlerden bir kısmını biraraya getirebildiyse de, gerek DİSK'in ve diğer ilerici sendikaların -hatalı bir tutumla- güçbirliği çalışmalarından uzak durması gerekse bu güç ve eylem birliğinin siyasal platforma yansıyamaması yüzünden, bu çabalar kısmî ve mevzî çabalardan öteye gidemedi.

SOSYALİST HAREKETİN DAĞINIKLIĞI

Bilindiği gibi devrimci mücadelenin ana mihveri sosyalist harekettir. İşçi sınıfı sosyalizm kılavuzluğunda yüksek bir örgütlenme düzeyine varmadan devrimci-demokratik mücadelenin ve sosyal muhalefetin kalıcı başarılarına ulaşması mümkün değildir.

1976 yılı sosyalist ajitasyon-propaganda ve örgütlenme çalışmalarının yoğunlaştığı ve sosyalizm ile işçi hareketinin bütünleşip kaynaşmasında yeni adımların atıldığı bir yıl oldu. 1976 yılında pekçok işçi lideri veya ileri işçi, sosyalist örgütlenmeye ve mücadeleye bizzat katıldılar. Bununla birlikte işçi sınıfımızın sosyalist (politik) örgütlenmesi konusunda geçtiğimiz yıl önemli adımlar atıldığını söylemek iyimserlik olur. Sosyalist hareketin dağınıklığı ve bölünmüşlüğü, işçi sınıfı bilimine ve enternasyonalizmine bağlı kadroların ayrı örgüt çatıları altında kalıp ileri düzeyde ve tek bir merkezi otorite altında bütünleşmeyen çabaları bunun başlıca nedenlerinden birisidir. Öte yandan bazı sosyalist çevrelerin, sosyal demokrasiye çapından ve sınıfsal karakterinden de öte misyonlar vehmederek, sosyal demokrasi takipçiliği yapmaları, bu konudaki zafların ikinci subjektif nedenini oluşturmaktadır. Ayrıca, Milliyetçi Cephe'nin azgın saldırıları karşısında, kitlelerin hızla uyanmakta ve bilinçlenmek olan kesimleri, güçlü bir sosyalist parti alternatifini göremedikleri için, kendileri sosyal demokrat sınırları çoktan aşmış olmakla birlikte, çarınca 1977 seçimlerine kadar CHP tercihini sürdürmek zorunda bırakılmışlardır. Bizce bu durum bilimin ışığında güçlü ve tek bir merkezi örgütlenmeyi henüz gerçekleştirememiş olan sosyalistlerin zaflarının bir sonucudur.

Sosyalist hareket dışındaki eğilimlerden hoşizm, kendi içindeki bölünmelere ve şaşkınlıklara rağmen, 1976 yılında öğrenim gençliği içinde etkinliğini ve ağırlığını sürdürmüştür. Bu faktörü 1976 yılında devrimci-demokratik hareket açısından önemli zaafardan birisi olarak kabul etmek gerekir.

İŞÇİ SINIFI BİLİMİ VE ENTERNASYONALİZM GÜÇLENİYOR

1976 yılında, sosyalist hareket açısından önemli sayabileceğimiz bir gelişim de, işçi sınıfı biliminin ve enternasyonalizminin, sosyalist kadrolar arasında güçlenmesi ve yaygınlaşmasıdır. Özellikle Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin bu konuda uzun süredir göstermekte olduğu yoğun çabalar, hareketin ideolojik düzeyinin yükselmesinde, önemli bir rol oynamıştır. Türkiye sosyalist hareketinin gelişkin ideolojik düzeyinin en yeni belgelerinden birisi TSİP'in Mart ayındaki Birinci Parti Kongresinde kabul edilen yeni Program ve Kongre kararlarıdır.

Öte yandan, İLKE, KİTLE, GERÇEK ve GENÇ SOSYALİST dergileri bu konuda ısrarlı, inatçı ve kararlı ideolojik çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Söz konusu yayın organlarının ideolojik ürünleri ve Maoizme, sağ ve «sol»-kanat revizyonizmine, her türlü sapık ve milliyetçi akıma karşı verdikleri ideolojik mücadele Türkiye sosyalist hareketinin teorik-ideolojik düzeyinin gelişmesinde gene birinci derecede rol oynayan etken olmuştur.

1977 YILINDA BİZLERİ ÇETİN GÖREVLER BEKLİYOR

1977 gerek genel devrimci ve demokratik gelişim açısından, gerekse bu mücadelenin ana eksenini olan sosyalist hareket bakımından önemli görevlerle karşı karşıya olacağımız bir yıldır.

Egemen sömürücü sınıflarla emekçi sınıflar arasındaki mücadele 1977'de kızışacağı gibi, özellikle bu yılın bir seçim yılı olması nedeniyle politik ortam hayli hareketli ve kitlelerin politik dikkatleri yükselmiş olacaktır.

Sosyalistler olarak, bir yandan işçi sınıfının bağımsız politikasını ve örgütlenmesini, bağımsız ajitasyon ve propagandasını yoğunlaştırmak en başta gelen görevlerimizdendir.

İkinci olarak, karşı-devrim önünde bağımsızlık, demokrasi ve barış mücadelesi için en geniş demokratik güçlerin işbirliğini ve eylem birliğini sağlamak doğrultusunda yoğun, titiz ve programlı çalışmalarımızı sürdürmek, sosyalist görevimizin yanısıra önem taşıyan temel demokratik görevimizdir.

Üçüncü olarak sağ ve «sol»-kanat revizyonizmine, milliyetçi eğilimlere ve Maoocu karşı-devrimcilere karşı ideolojik mücadelemizi güçlendir-

mek ve gerek bozguncu gerekse sapık akımların etkisini, zararını azaltmak yolunda uğraş vermek, bir başka önemli ideolojik örgütsel görevlerimizdendir.

1977 yılının sosyal mücadele bakımından çok önemli bir yıl olacağı bugünden bellidir. Kitlelerin politikaya ilgilerinin arttığı, sınıf mücadelesinin kızıştığı, demokratik ve anti-demokratik güçler arasındaki mücadelenin yeni boyutlar aldığı bir ortamda girdiğimiz 1977 yılında en büyük titizliğimizi hiç kuşkusuz, yukarıda da belirttiğimiz gibi, sosyalizmin bağımsız politikasına, -İŞÇİ SINIFI BAĞIMSIZLIĞI'na- özenle yoğunlaştırmamız, ve proletaryanın sınıf güçleri arasında en ileri kesimler başta olmak üzere, tüm emekçi kesimlere devrimci ve sosyalist rotanın ana hatlarını göstermemiz zorunludur.

1977 yılında sosyalist güçler başta olmak üzere tüm devrimci-demokratik güçleri zorlu mücadeleler ve çetin sınavlar beklemektedir. Bu bakımdan şimdideki süregelen sosyal pratikten ayrıntılı olarak dersler çıkarmak, hata ve zaaflarımızı giderme yolunda çalışmak, toplumsal muhalefeti derinleştirip, yaygınlaştırmak şarttır.

Tekrar tekrar belirtelim ki, tüm bu çabaların kalıcı başarılarla ulaşmasının önkoşulu sosyalizmin bağımsızlığından asla taviz vermeden, sosyalist çalışmayı hızlandırmak, yaygınlaştırmak, ve de sosyalist mücadele ile demokratik hareket arasında sağlam ilkeli bağlar kurmaktır. 1977 yılında sosyalist güçlerin önünde Cumhuriyet Halk Partisi kuyrukçuluğuna karşı mücadele etmek gibi çok önemli bir ödevin yanısıra, goşistlerin («sol»-kanat revizyonizminin) sekte, ayrılıkçı, ve demokratik mücadeleyi reddedici tutuma karşı da aynı ölçüde mücadele etmek, işçi sınıfı politikasını kuyrukçuluğa götürmeden, bağımsızlığı zedelemekten, aynı zamanda sosyalist güçleri, kendi dışındaki demokratik güçlerden tecrit etmeden, kılı kırk yaran, titiz bir politika izlemek ve tüm bu süreç boyunca hem hareketin ideolojik ve örgütsel düzeyini yükseltmek, hem de mümkün olabilen daha geniş kitlelerle bütünleşmek başlıca görevimizdir.

Gene 1977 yılındaki genel seçimlerden sonra, sosyal demokrasi ister iktidara gelsin, ister gelmesin, kitlelerin ileri kesimleri hızla sosyal demokrasinin peşinden koparak sosyalist alternatif arayışı içinde olacaktır. Bu olguyu bugünden doğru tesbit edip, hazırlıklı olmak ve sosyal demokrasiden akın akın kopacak olarak ileri kitlelerin arayışlarına cevap verebilecek bir sosyalist örgütlenme düzeyinin olanaklarını zorlamak, yaratmak ve geliştirmek, bizi bekleyen en birincil sosyalist ödevlerimizdendir.

TUSTAV

Türkiye Sosyalist Hareketinin Durumu ve Sosyalist Birlik Meselesi

İLKE

İşçi sınıfının ilk büyük öğretmenlerinden bu yana defalarca söylendi: Sosyalistlerin görevi, toplumu, onun gelişim çizgisi doğrultusunda, bu gelişimin temel kanunlarını kavrayarak, daha ileri doğru bilinçli olarak yönlendirmektir. Bu görevin anlamını ve önemini kavrayanlar dünyamızın bu güne ulaşmasında büyük katkılarda bulundular. İnsanlığın topyekûn kurtuluşu doğrultusunda sosyalizmin bir dünya sistemi haline gelmesi, dünya devrimci sürecinin, dünyamızın bu gün geleceğe doğru uzanan perspektifinde tayin edici faktör halini alması, büyük ölçüde, işçi sınıfının bilimini, sosyalizmi kendine rehber edinen kişiler, örgütler, hareketler tarafından sağlandı. ve işçi sınıfı sosyalizmi bu başarılı çizgisine, ilk adımda bilimsel metodun ışığında gerçekçi teşhisler getirmekle ulaştı. Gerçekten, kendiliğinden anlaşılabilir bir şeydir ki, bir nesneyi değiştirmek için yola çıkanlar, ilk başta değiştirecekleri nesneyi bilimsel olarak tanımak zorundadırlar. Özellikle toplumu daha ileri doğru değiştirmekle yükümlü sosyalistler için, bu nokta bir kat daha önem kazanır. Sosyalistlerin tarihi misyonlarını başarı ile yerine getirebilmelerinin, mücadelelerinde kalıcı adımlar atabilmelerinin ilk şartı, içinde yaşadıkları toplumu, sınıfların karşılıklı mevzilenmesini, güçler dengesini derinliğine inceleyip, gelişim prespektifi hakkında bilimsel öngörülerde bulunabilmeleridir.

O halde Türkiyeli sosyalistler olarak bizlerin de başta gelen görevi, içinde yaşadığımız toplumu yakinen tanımak, genel olarak sınıfların karşılıklı mevzilenmesini, özel olarak sosyalistlerin ve diğer halk kesimlerinin güçlerini doğru tesbit etmek olmalıdır. Ama görüyoruz ki, sosyalist mücadelenin abc'si olan bu ilk noktada bile ülkemiz sosyalistleri bir hayli geri noktadadır. Sosyalist hareketimiz içindeki çeşitli çizgiler, bir yandan Türkiye toplumunun yapısı üzerinde başka başka görüşler ileri sürerlerken, bir yandan da sosyalist hareketimizin genel kesiti üzerinde anlaşamamaktadırlar.

Birinci nokta, sosyalist hareketimiz açısından gerçekten büyük bir eksikliklerdir. Buradan geçerken bir kez daha işaret edelim ki, sosyalist hareketten kastımız, Maoizm, Troçkizm, sağ ve «sol» kanat revizyonizmleri gibi evrensel sapmaların hepsini dışlayan, fakat aralarında çeşitli nüanslarda ideolojik farklılıklar bulunan sosyalist çizgilerin oluşturduğu bütündür. Gerçi bu hareket içinde yeralan çeşitli çizgiler, Türkiye'nin emperyalizme bağımlı kapitalist bir ülke olduğu noktasında birleşmektedirler. Ama bunun dışında, bu çizgilerden hiç biri, Türkiye'nin somut şartlarından kaynaklanan, doğrudan istatistik vb. maddi verilere dayanan alabildiğine somut bir toplum kesimi getirmemektedirler. Ve bu yüzden de önemli bir bölümü ideolojik eğilimlerine uygun düşecek şekilde ülke ve toplum şartlarını çarpıtmakta, hiç bir bilimsel gerçekliğe dayanmayan indi sınıf analizleri getirmektedirler. Oysa bir toplum maddi bir gerçekliktir. Ve bilimsel bir çalışmayla en küçük zümrenin toplumsal yerine ve fonksiyonuna varacak incelikte kesintinin çıkarılması, olsa olsa bir kadro ve zaman meselesidir. İşte önümüzdeki dönemde, sosyalist hareket içindeki keyfi sınıf mevzilelendirmelerinin önüne geçebilmenin ve Türkiye'ye masabaşından veya pencereden bakmanın getirdiği zararlı gelişmelerin önünü alabilmenin yolu, ülkemizin sosyo-ekonomik yapısı üzerinde detaylı bir bilimsel araştırmayı acilen gerçekleştirmektir. Üstelik böylesi bir çalışmanın bir an önce kotarıp kadrolara ve kitlelere ulaştırılması, Türkiye gerçeklerinin ideolojik kesimler doğrultusunda çarpıtılmasının da önünü alacak, kısacası, sosyalist hareket içindeki ideolojik mücadelenin bilimsel bazını oluşturacaktır.

Sosyalist hareketimiz içinde yeralan çizgilerin üzerinde anlaşamadıkları, ikinci nokta, yani sosyalist hareketimizin günümüzdeki durumu ise, sosyalist mücadelenin başarısı açısından, en azından birincisi kadar acilen ele alınması gereken bir önemi haizdir. Gerçi, bu ikinci meselenin çözümü büyük ölçüde birinci meselenin detaylı bir aydınlığa kavuşturulmasına bağlıdır. Ama gene de bu konuda daha bu günden atılabilecek bilimsel adımlar vardır.

Bu gün sosyalist hareket içinde yeralan çizgilerin kimileri, sosyalist hareketi sadece kendilerinin temsil ettiklerini, işçi sınıfının kendilerinden sorulduğunu iddia ediyorlar. Oysa bunun böyle olmadığı, değil bir işçi sınıfı sosyalistin, sade bir yurttaşın hemen teşhis edebildiği bir durum. Bir kısım sosyalistlerimiz ise yazımızın başında da mahzurlarını saydığımız gibi toplumsal gerçekleri kendi niyetleri doğrultusunda çarpıtmaktadırlar. Her şeyi kendilerinin yaptığını, her şeyin kendilerinden sorulduğunu ne denli çok tekrararlarsa, gerçekten kendilerinin öyle olacağını sanıyorlar. Tabii sadece kendilerini aldatmakla kalıyorlar. Bunun zararı bu noktada kalsa iyi. Ama ne yazık ki, işçi sınıfının biliminin yeterince yaygınlaşmış ve öne-

minin yeterince kavranmamış olmasından ötürü, **takım tutarcasına parti tutan** bir kısım kadrolar da, içinde buldukları siyasi akımın ideolojik yarılgılarının peşine düşüp, hareketin potansiyel gücünün, etkin güç haline gelmesini geciktiriyorlar.

Evet, bu gün herkesin üzerinde mutabık kalacağı noktalardan birisi, şüphesiz ki Türkiye'de sosyalist potansiyelin ve gelişme perspektifinin bir hayli güçlü olduğudur. Hatta diyebiliriz ki halkın muhalefetinin odaklaştığı sosyal demokrasinin anti-faşist tavır ve girişimlerinin kaynağında dahi sosyalist potansiyelin gücü yatmaktadır. Halkın muhalefetinin somutlandığı merkez, **görünüşte** sosyal demokrasi olmaktadır ama gerçekte sosyalizmin dünyadaki ve ülkemizdeki tarihi ve sosyal etkinliği bu muhalefete kaynaklık etmektedir.

Sosyalizm toplulumuzda böylesine bir etkinliğe sahip olmasına rağmen işçi sınıfımız halen dahi merkezi bir siyasi otoriteye sahip değildir. Vardığımız bu yargı bir çokları tarafından yadırganabilir. Nasıl olabilmektedir de güçlü bir işçi sınıfı partisi olmadığı halde sosyalizm toplumsal muhalefete yön verebilmektedir? Ama, istesek de istemesek de, bilimsel maddi gerçeklik budur. Ve işçi sınıfının bilimini yeterince hazmedenler için, bütün parça diyalektiği içinde, bu yargının hiç de şaşırtıcı bir yönü yoktur. Gerçekten, yirminci yüzyılın dördüncü çeyreğine girdiğimiz günümüzde sosyalizm, her geçen gün ağır yenilgiler alan emperyalizm karşısında, dünyada ve tek tek ülkelerde öylesine evrensel ve ulusal bir güç halini almıştır ki, sosyalizmin önünü çekmediği, yahut yönlendirmediği bir halk hareketi hemen yok gibidir.

Bu gün Türkiye'de sosyalist potansiyeli hakkıyla temsil edebilecek, halkın muhalefetini yönlendirebilecek bir işçi sınıfı partisi yoktur. Kim ne ölçüde kendi hakkında subjektif yargılar ileri sürerse sürsün, bu açık bir gerçekliktir. Ve bu somut gerçekliği açık yüreklilikle ve somut şartların somut tahlilinden hareket ederek tesbit edebildiğimiz ölçüde, işçi sınıfımızın ve halkımızın meselelerine çözüm getirme şansına sahip olabiliriz. Yoksa, olanı değil de olmasını arzu ettiğini olmuş gibi görenler ve göstermek isteyenler, kadroları ve kitleleri aldatmış olacakları için, bir süre sonunda ya tecrit olmaya ya da sapıp gitmeye mahkum olacaklardır.

Sosyalist hareketimizin bu günkü birlikten uzak durumunun tarihsel nedenleri elbette ki, yazımızın başında belirttiğimiz gibi incelenmesi gereken bir noktadır. Ama bu denli derine inmeden de, yine duruma bir ölçüde açıklık getirmek mümkündür.

Pek bilindiği gibi nasıl işçi sınıfının bilimi, yegane gerçek evrensel bilim olarak tekse, bir ülkede de işçi sınıfının tek bir gerçek partisi olur. Bir ülkede işçi sınıfı hareketi adına hareket ettiğini ileri süren birden fazla parti varsa, bunlardan sadece bir tanesi, bilimsel olan ideolojisiyle iş-

çi sınıfını ve onun gerçek çıkarlarını temsil eder. Diğerleri ise o ülkede işçi sınıfı dışındaki şu veya bu sınıfın çıkarlarını temsil eden ve ideolojileri genellikle birer evrensel sapmaya tekabül eden partilerdir. Nitekim Türkiye'de de ideolojileri evrensel sapmaları aksettiren, objektif olarak işçi sınıfının dışındaki başka sınıfların çıkarlarını dile getiren ama kendilerinin işçi sınıfının adına hareket ettiğini ileri süren çeşitli sapık çizgiler ve partiler vardır. Özellikle toplulumumuzda 1960'ların sonunda 1970'lerin ilk yarısında kristalleşen sınıf ve zümre çıkarları, sapmaların net bir şekilde belirlenmesini mümkün kılmıştır.

Buna karşılık, Türkiye'de sosyalist hareketin kendisi henüz daha bir netliğe kavuşmuş değildir. Bunun da başlıca nedeni işçi sınıfının iki ayrı koldan gelişen hareketinin, kendiliğinden hareketi ile sosyalist hareketin yeterince birbirine kavuşmamış olmasıdır. Ülkemizde bilimsel anlamda sosyalist hareketin, 1920'ye dayanan bir geçmişi olduğu halde bu çizgi, bir türlü işçi sınıfımıza malolamamış, onun burjuvaziye karşı sürdürdüğü kendiliğinden mücadelesini siyasi olarak yönlendirecek etkinliğe kavuşamamıştır. 1960'ların TİP'i ise, sosyalizmin halk katlarında meşrulaşması gibi gerçekten önemli bir demokratik görevi yerine getirmesine rağmen, hiç bir zaman gerçek bir işçi sınıfı ideolojisinden ve mücadele üslubundan ayrı olduğu gibi, kendisi de hiç bir zaman işçi sınıfını siyasi arenaya sokacak bir etkinliğe kavuşamamıştır. Bütün bu olup bitenler ülkemizde işçi sınıfı ideolojisinin yaygınlaşmasını, engellemiş, böyle olunca da bir işçi sınıfı partisini oluşturacak, bilimle mücehhez kadroların yetişmesi uzun süre mümkün olmamıştır. Olağanüstü çabalarla bilimsel bir formasyon edinebilenler ise, toplumsal olarak bir niteliğe varmayacak nicelikte kaldıkları için işçi sınıfı içinde kökleşmiş bir merkezi otoritenin oluşması gerçekleşmemiştir.

Oysa son 10 yıldır, özellikle TİP'in parlamentoya girip, **parlamentoda kalmasından** bu yana bir hayli değişiklikler olmuştur. Bu gün Türkiye'de işçi sınıfının bilimi, 10 yıl öncesiyle kıyaslanmayacak ölçüde yaygınlaşmıştır. İşçi sınıfı biliminin toplumsal meselelere bakış tarzı, işçi sınıfı ideolojisinin burjuva ideolojisine ve sapmalara karşı evrensel boyutlarda aldığı tavırlar geniş kadro elemanlarının bilincine ulaşmıştır. Bütün bu olgular, işçi sınıfının siyasi hareketiyle ekonomik-demokratik hareketi arasında sağlam bağlar kurulması için müsait bir ortam yaratmaktadır. İşçi sınıfının bilimiyle az veya çok techiz olan kadro elemanları, işçi sınıfının biliminin işçi sınıfı hareketine rehber olmasını sağlamak, işçi sınıfının siyasi arenada tarihi misyonuna uygun bir şekilde yerine getirmeye çabalamaktadır. Böylece işçi sınıfı içinde genelde işçi sınıfı bilimini klavuz edinmiş ve işçi sınıfı üslubuna uygun davranmaya çalışan çeşitli sosyalist çizgilerin aynı zaman ve aynı mekan kesitinde birlikte bulunmaları mümkün olabil-

mektedir. Bu çizgilerin ayrı partiler olarak örgütlenmiş olmaları şaşırtıcı gelmemelidir. Pek çok kişinin kafasını bulandıran birden fazla partinin birlikte olması meselesi bu şartlarda hiçte bilim dışı değildir. «Bir ülkede işçi sınıfının birden fazla partisi olmaz!» bilimsel doğrusu bu şartlar içinde geçerlidir. Çünkü bu partilerden hiç birisi bu özel geçiş aşamasında işçi sınıfının siyasi çizgisini tek başına temsil etmezler, onun siyasetine yön veremezler. Yani bir anlamda yetkin bir parti, fonksiyonunu yerine getiren işçi sınıfının merkezi siyasi otoritesi değildirler. Ama böyle diye hiç kimse onlardan kendilerine parti dememelerini, parti gibi davranmamalarını talep edemez. Aksine işçi sınıfının örgütlü hareketinin yüzyılımız başında erişmiş olduğu yetkinlik seviyesinden bu yana, siyasi olmak iddiasında olan bütün hareketler mutlaka **parti** olarak ortaya çıkmak zorundadırlar. Hiç kimse onlardan daha ilk doğdukları gün sözgelimi iktidarı elde etmelerini talep edemeyeceği gibi, oturmuş bir işçi sınıfı partisinin tüm fonksiyonlarını daha ilk günden yerine getirmelerini isteyemez.

İşçi sınıfının siyasi hareketinin, onun kendiliğinden hareketine toplumsal olarak kayda değer mertebelerde henüz erişmeğe başladığı bu özel ve geçici durum, işçi sınıfının siyasi hareketinin birliğinin bir süreç boyunca işlediği «olağandışı» ama mutlaka aşılabilecek bir süreçtir. Bu durumda işçi sınıfının tek bir siyasi örgütü olur gerçeği, mekan ve zaman şartlarının birlikte etkimesiyle, bir süreç boyunca doğruluğunu ve gerçekliğini kabul ettirir. Ve işçi sınıfının merkezi siyasi otoritesi, sosyalist hareket içindeki çeşitli çizgilerin karşılıklı ilişkileri ve etki tepkileriyle şu veya bu yoldan gerçekleşir. Hareket içindeki olumsuzluklar ve işçi sınıfı ideolojisinden ayrılımlar, ideolojik ve pratik mücadele içinde saf dışı edilerek kadroların büyük çoğunluğunun demokratik merkezîyetçilik ilkesi uyarınca tek bir çatı altında toplanmaları ve sınıf mücadelesine etkin bir şekilde seferber edilmeleri sağlanır. Bu mücadele içinde işçi sınıfı sosyalizmine yatkın olmayan çizgiler ve kişiler, bir süreç boyunca netleşen durumların açığa çıkmasıyla, evrensel sapmalara iyice yönelerek hareketten tasfiye olur giderler.

Bu gün işçi sınıfının siyasi hareketinin birliğinin sağlanması, her şeyden önemlidir. Çünkü halkımızın kurtuluşu gelip bu noktada düğümlenmektedir. Bütün sosyalistler bu çok önemli gerçeği idrak etmek zorundadırlar.

Yurdumuzda tekellerci burjuvazinin, her gün derinleşen ekonomik açmazı, faşist girişimler için uygun bir ortam yaratmakta, tekellerin en gerici, en şoven kesimlerinin, kanlı bir teröre başvurmak amacıyla, emperyalizmle işbirliği içinde çeşitli oyunlar tezgahlamalarına yolaçmaktadır. Ancak 12 Mart deneyinden de ders alan anti-faşist güçler, bu anti-demokratik girişimlerin, faşist tırmanışın doğrudan faşizme dönüşmesine imkan

vermeyecek bir kararlılık göstermektedirler. Devlet Güvenlik Mahkemele-ri'ne karşı yükselen son demokratik tepki, halkımızın en geniş kesimle-ri- nin faşizme karşı olduğunun ve demokratik direnişe kararlı bulunduğuna- nun somut delili olmuştur.

Ancak, hemen ilave edelim ki, bu anti-faşist tavırda, demokratik güç-lerin bu güçlü tepkisinde, bir işçi sınıfı partisinin örgütlü öncülüğü henüz oluşmamıştır. Bu gün demokrasi mücadelesinde, sosyalizm, tüm dünya-daki ve ülkemizdeki etkinliğiyle, itici bir rol oynuyorsa da, halkın muhale-leti büyük ölçüde sosyal demokraside odaklaşmaktadır. Bu olguda, şim-diye değin, 12 Mart dönemi de dahil olmak üzere, demokrasi mücadele-sinde başı çeken «örgütlü» bir işçi sınıfı siyasetinin eksikliğinin rolü bü-yüktür. Oysa işçi sınıfı sosyalizminin yönlendirmediği bir demokrasi mü-cadelesinin kalıcı başarılarına ulaşması, günümüz şartlarında bir hayli şüphelidir.

Bu iki nedenle böyledir. Birincisi, bu gün dünyada Büyük Ekim Dev-rimi'nden 60 yıl sonra, işçi sınıfının dışındaki muhalefet güçleri, ne kadar iddia ederlerse etsinler, sosyalistler ölçüsünde kararlı ve tutarlı demok-rat olamazlar. İnsanlığın geleceğinin sosyalizmde olduğunun, yaşayan bir gerçeklik halinde en geniş kitlelerin bilincine kazanmaya başlamış olması nedeniyle her türden burjuva demokrattığı «sonuna kadar demokrat» ol-maktan kolayca cayabilmektedir. Bu dediğimiz, genel olarak faşizm kar-şısında yer alan sosyal demokrasi için de geçerlidir. Tarih sosyal demok-rasının, demokrasiye ihanetlerinin, faşizme yenilgiye yol açmasının ve hatta, kimi Asya ülkelerinde olduğu gibi bizzat faşizmle uzlaşmasının ör-nekleriyle doludur.

İkinci bir neden ise, günümüzde tutarlı anti-emperyalistlerin sosya-listler olması olgusudur. Bu gün bilindiği gibi dünyadaki barış ve demok-rasi düşmanı faşist girişimlerin ardında, başta ABD olmak üzere emper-yalist güçler bulunmaktadır. Bir ülkede faşizmi tezgahlayan veya bu yolda çaba sarfeden gerici egemen güçler, aynı zamanda emperyalizmle işbir-liği içindedirler. Ve başarıya ulaşan faşist girişimler çoğu kez emperya-lizmle birlikte, onun desteği ve yardımıyla tezgahlanmaktadır. Yani de-mokrazi düşmanlığına karşı mücadele yürüten toplum güçleri, aynı zama-da emperyalizmi de karşılarında bulmakta ve böylece anti-faşist mücade-le ile bağımsızlık mücadelesi iç içe girmektedir.

Öte yandan, anti-faşist güçler içinde yer alan sosyal demokratların genel olarak anti-emperyalist bir politika izlemedikleri bilinen bir gerçek-tir. Halen varlığını sürdüren İkinci Enternasyonal ve ona bağlı partilerin çoğu için geçerlidir bu politika. Ancak İkinci Enternasyonal'e bağlı olma-yan veya ondan bağımsız politika izleyen «sol sosyal demokratlar» anti-emperyalist bir tutum alabilmektedirler. Oysa yurdumuz şartlarında sos-

yal demokrasiyi temsil eden CHP, daha yeni yapılan «kurultay»ında, II. Enternasyonal'e girme kararını büyük bir şevkle ve oybirliğiyle almıştır. Bu karar onun baştan beri bilinen, emperyalizmle uzlaşma politikasının «doğal» bir sonucudur. Bu demektir ki, bu gün faşist tırmanışa karşı sürdürülen demokrasi kavgasında dar boğazlara gelinip de emperyalizm **doğrudan** müdahale ettiği anda, sosyal demokrasi yüzgeri edebilir, en azından önemli bir bölümü demokrasi mücadelesini savsaklayabilir.

Görüldüğü gibi her iki etken, gerek günümüzde burjuva anlamda demokratiğin **tutarsızlığı**, gerekse demokrasi mücadelesi ile bağımsızlık mücadelesinin iç içe geçmiş olması, demokrasi kavgasında, öncülük görevinin sosyalistler tarafından yerine getirilmesiyle kalıcı başarıya erişebileceğini ispat etmektedir. Bu bilimsel gerçeğin ülkemiz için önemi bilhassa vurgulanmalıdır. Halkımızın sömürü ve baskıya karşı muhalefeti ne denli ileri noktalara ulaşırsa ulaşınsın, sosyal demokraside odaklaşması sürdürdüğü müddetçe kazanılan mevziler kesin bir güvence altında olmayacaktır. Bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde kalıcı başarılar edinmek, işçi sınıfımızın siyasi örgütünün muhalefetin başını çeker hale gelmesiyle mümkün olacaktır. Elbette ki bu öncülük, sosyal demokrasiyi dışlamayacak, aksine onun demokrasi mücadelesinde daha tutarlı olmasına, «sol kanat sosyal demokrasisi»nin daha güçlenip, anti-emperyalist safların daha pekişmesine yol açacaktır. Bu konuda gereken devrimci esnekliği göstermek, işçi sınıfı sosyalistlerine düşer.

Ülkemizin emperyalist bir metropol olmaması, aksine emperyalizme bağımlı, iki kat sömürü altında geri bir ülke olması, genel olarak sosyal demokrasinin, özel olarak «sağ kanat sosyal demokrasisi»nin demokrasi mücadelesindeki tutarsızlığının kararsızlığının kısa sürede açığa çıkması sonucunu verecektir. Üstelik bu gün CHP'nin yönetiminde «sağ kanat sosyal demokrasisi»nin etkin olması, önümüzdeki dönemde demokrasi mücadelesinin başarısı açısından önemli bir handikaptır. «Emekle sermayenin barışı» politikasını, sermayenin yönlendiriminde ve onun lehine işleten «sağ kanat sosyal demokrasisi»nin, bizimkisi gibi geri bir kapitalist ülkede, hem oy desteğini aldığı geniş çalışanlar kitlesini, hem de dayanmak zorunda kaldığı çeşitli sermaye kesimlerini ve müttefiklerini tatmin edecek tedbirler alması, en azından bunların hepsine yetecek fonlar ayırması mümkün değildir. Geniş yığınlar bu gün için «umut» gördükleri, belbağladıkları sosyal demokrasinin açmazını, uzun sayılmayacak bir sürede bilince çıkartacaklardır. Üstelik onun bu açmazından kaynaklanan ve gün yüzüne çıkması hatırı sayılır bir ihtimal olan demokrasi mücadelesindeki tutarsızlıkları ve kararsızlıkları, aynı kitlelerin sosyal demokrasiye yükledikleri «demokrasi havariliği» yanılığının da sona ermesine yol açacaktır. Sosyal demokrasi ister «iktidar» olsun, ister muhalefette kalsın bu geliş-

me kaçınılmazdır. «İktidara» gelmesi bu süreci nispeten hızlandıracaktır. Muhalefette kaldığı taktirde ise, bunca güçlü muhalefet potansiyelini, hem de kendine kanalize olmuşken çekip çeviremeyen ve yönlendiremeyen bir partinin bu zaafının, tutarlı bir demokrasi mücadelesi yürütemediğinden ileri geldiğini kitleler ergeç anlayacaklardır. Ve yegane çıkar yolun, sonuna kadar kararlı demokratlar ve barışseverler olduğu günümüzde kanıtlanmış olan sosyalistlerin demokrasi mücadelesinin başını örgütlü olarak çekmesi olduğu, geniş yığınların bilincinde —elbette sosyalistler bu dönemi en iyi bir şekilde değerlendirdikleri ve bu konuda üstlerine düşeni bihakkın yerine getirdikleri ölçüde— yerecektir.

Evet işçi sınıfı siyasetinin, tüm dünyada pek çok örnekleriyle defalarca kanıtlandığı gibi ülkemizde de demokrasi mücadelesinin öncülüğünü elde etmesi kaçınılmazdır. Tabii ki bu noktaya kendiliğinden gelinecek değildir. İşçi sınıfının bilimi, onu uygulayanlara, olayların kanuniyetlerini kavrayıp genel ve özel gelişme doğrultusunda, onları ivmelendirmek imkânını yaratmıştır. Zaten bu kaideye uyulduğu zaman ve ancak bu taktirde işçi sınıfı sosyalisti olunabilir. Bu nokta, «sosyalistlerin önümüzdeki dönemi en iyi bir şekilde değerlendirmeleri ve üstlerine düşeni hakkıyla yerine getirmeleri» meselesine ışık tutar. Kısacası önümüzdeki dönemin acil ve temel görevi, halkımızın demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinde onun güvenini ve inancını sağlayabilmek **işçi sınıfının merkezi siyasi otoritesinin** -bu gün böyle bir örgüt bulunmadığına göre- gerçekleştirilmesidir.

Dikkat edilirse «kurulmak» kelimesini kullanmadık. «Gerçekleştirilmek» kelimesini kullandık. Bunun nedeni açıktır. Çünkü **kurulmuş** örgütler vardır. Ancak bunlardan hiç birisi, yukarda söylediğimiz anlamda «merkezi siyasi otorite» olmadıklarından, meselemiz «parti»nin kurulması değil, **sosyalist hareketin birliği'nin gerçekleştirilmesidir.**

Bugün Türkiye sosyalist harektinde, işçi sınıfının merkezi otoritesini oluşturacak yeteri kadar malzeme, yani, işçi sınıfının bilimiyle mücehhez yeteri kadar kadro elemanı ve bunları savaşa sokacak yeterlikte bir ideolojik ve politik seviye mevcuttur. Bütün mesele çeşitli çizgiler içinde yer alan bu kadro elemanlarının gelişkin ideolojik ve politik seviyenin belirleyeceği **ideolojik birlik platformunda**, demokratik merkezîyetçilik ilkesi doğrultusunda tek bir çatı altına toplanmasıdır. Engels'in verdiği misalde olduğu gibi nasıl bir manganın gücü, onu oluşturan tek tek askerlerin toplam gücünden çok daha fazla bir gücü ifade ederse, ülkemizde de sosyalist birliğin sağlanması, hareket içindeki her çizginin bu gün ifade ettikleri ayrı ayrı etkinliklerin toplamından kat kat üstün bir toplumsal etkinliğin kazanılmasını mümkün kılacaktır. İşte önümüzdeki dönemde demokrasi düşmanlarının daha saldırganlaşmalarının önlenmesi, faşist tırmanışa dur

denilmesi başlıca toplumsal görev olarak kendini dayatıyorsa, bu hayatı problemin çözümü de, gelip sosyalist birliğin sağlanmasında düğümlenmektedir. Ve birliğin sağlanması, sadece istenmesini değil, bu görevin gereklerinin de yerine getirilmesini zorunlu kılar.

Sosyalist birliğin gereklerinin yerine getirilmesi, görevi, hem bu konuda çaba göstermeyi, yani gerekli çalışmaları yapmayı, hem de bunları, bilimin prensipleri dahilinde yönlendirmeyi dayatır. Ve her ikisi de, her şeyden önce bir durum tesbitini, yani günümüzde sosyalist hareketi somut olarak nasıl değerlendirdiğimizin açıklanmasını gerektirir. Birliğin temelini ideolojik birlik oluşturacağına göre, durum tesbiti de, sosyalist hareket içindeki değişik çizgilerin aralarındaki ideolojik birlik ve ayrılık noktalarının açığa çıkarılması suretiyle olur. Böylece değişik çizgilerin ideolojilerinin işçi sınıfının bilimine uygunluk mertebeleri ve ayrılık noktaları belirlenerek, ayrılıkların giderilmesi ve bilimsel temelde birleşilmesi amacıyla ideolojik mücadele verilir.

İdeolojik mücadele verilirken, asla gözden kaçırılmaması gereken nokta bu mücadelenin, sosyalist birliğe hizmet etmesinden başkaca amacı olmadığıdır. Halkımızın kurtuluşunun yegane teminatının, işçi sınıfımızın merkezi siyasi otoritesinin gerçekleştirilmesi, yani sosyalist birliğin sağlanması demek olduğunu taktir edebilenler, meseleyi dar kişisel çerçevelerinden çıkartıp, halkımızın ve dünya devrimci sürecinin çıkarlarının en genel çerçevesi içinde, bütünlüğüyle görebilenler, birliği zorlaştırıcı bütün girişimlere sabırla göğüs germesini, ve işçi sınıfının bağımsız ideolojisinden taviz vermeden her türlü esnekliği göstermesini bileceklerdir. Bizim, sosyalist hareketimiz içindeki farklı çizgilere mensup olan fakat bu gerçeği gören, bu doğrultuda tavir alınmasından yana olan pek çok işçi sınıfı sosyalisti bulunduğuna inancımız tamdır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, birliğin sağlanacağı ideolojik platform, bir durum tesbitini, yani hareket içindeki değişik çizgilerin ideolojik farklılıklarının somut olarak belirlenmesini gerektirir. Bu gün bizim görüşümüze sosyalist hareket içinde belli başlı üç parti, bir de dergi etrafında kümelenmiş bir grup bulunmaktadır. Biz bu üç partiden bir tanesini Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'ni sosyalist hareketimizdeki doğru ideolojik hattın temsilcisi olarak görüyoruz. Bu konuda uzun açıklamaları yersiz buluyoruz. TSİP kuruluşundan bu yana getirdiği ciddi tavırla ve işçi sınıfının bilimine olan sarsılmaz inancı ve sadakatiyle, ülkemizde ideolojik seviyenin yükselmesinde başlıca hizmeti geçmiş bir örgüttür. Onun en önemli özelliği, fedakârlığının, militanca bir çalışma yürütmesinin vb. yanında, ağırlıklı olarak bilime bağlılığı ve bütün çalışmalarında işçi sınıfının bilimini kendisine klavuz etmeyi bilmesidir. Bu anlamda, hareket içindeki diğer çizgiler, TSİP'ten olan ideolojik farklılıklarıyla, politikalarındaki ayrıl-

malarla, derece derece ideolojik eksiklikler ve aksaklıklar gösterirler.

Sosyalist hareketimiz içinde gördüğümüz çizgilerin ideolojik yapılarının bu yazının kapsamında değerlendirilmesi hem imkânsızdır, hem de böyle bir şey gayri ciddi olur. Ancak bu yazımızda farklı çizgilerin tesbitini yapacak ve en genel özelliklerini sadece isimlendireceğiz. İdeolojik değerlendirmelerin yapılması, detaylı incelemeleri gerektirir. Bu incelemeler her çizgi için ayrı ayrı yapılmalıdır.

Sosyalist hareket içindeki çizgilerden birisini oluşturan TİP'in eleştirisi, genel hatlarıyla yapılmıştır. Bu eleştiriler KİTLE'nin 96-113. sayılarında yayınlanmıştır. Ondan bu yana da yeri geldikçe polemiklerle eleştirisine devam edilmektedir. Bu eleştirilerden çıkan tesbite göre TİP, günümüzde, eski TİP'in son dönemlerindeki özelliklerini genel hatlarıyla taşımakta, cepheye yer vermeyen politikasıyla, parlamenter mücadeleye verdiği ağırlıkla ve bu özelliklerine uygun düşen örgütlenme anlayışıyla sağ bir eğilimi temsil etmektedir. Onun sosyalist birliğe karşı aldığı olumsuz tavırda, bu sağ eğiliminden kaynaklanmaktadır. TİP'in bu gün kendi dışındaki sosyalist çizgileri **yok sayan** düşmanca tavırlar alması, kendini onlardan, yani işçi sınıfı sosyalistlerinden **farklı** gördüğü, **başka bir yere** koyduğu içindir. Ancak, sağ kanat revizyonizminin geçmişte uğratıldığı yenilgi ve günümüz Türkiye'sinde gelişme şansının hemen hiç mertebesinde olması ve TİP tabanındaki pek çok unsurun işçi sınıfı sosyalizmi doğrultusunda çalışma yapmaya yatkın ve istekli bulunması, bu partinin sağ revizyonist bir çizgide konsolide olmasını engellemektedir. Bu bir olumluluktur. Ve bundan böyle TİP'e yöneltilecek eleştiriler, onun kendini tecrit edici yanlış politikasını açığa çıkartacak ve birlik meselesini, bu örgüt içinde canlandıracak doğrultuda olmalıdır.

Sosyalist hareketimiz içindeki bir diğer çizginin, İDD çizgisinin değerlendirilmesi çalışmalarına başlanmıştır. Sosyalist hareketimizin 1920'lerin başında somutlandığı örgütlenmenin günümüzde ismini taşıyan ve enternasyonal planda temsil edilen bu çizgi, son zamanlarda, ülke içinde de bir ölçüde etkinlik kazanmaya yüztutmuştur.

İDD çizgisinin ideolojisinde, politikasında ve çalışmalarında bazı önemli aksaklıkların ve yanlışların varlığı, zaten bilinen bir noktadır. Bu konuda özellikle TSİP yöneticileri tarafından sözlü ve yazılı bazı eleştiriler yapılmıştır ve yapılmaktadır. TSİP'in politikasını benimseyen bir yayın organı olarak biz, sosyalist birlik meselesini devamlı ön plana çıkartan bu eleştirileri yerinde ve doğru ancak yetersiz buluyoruz. İDD çizgisinin temel ideolojik ve politik eleştirisi bir bütün olarak derli toplu yapılmalı, bu çizginin sosyalist birlik içindeki durumu enine boyuna değerlendirilmeli ve ideolojik birliğe giden yolda eksikliklerinden ve yanlışlarından arınması için kendisine yardımcı olunmalıdır.

Sosyalistlere ve sosyalist hareketimize karşı istikrarlı bir politika izlemeyen bir hayli zigzaglar çizen İDD hareketi, son dönemlerde bu konuda oldukça olumlu bir noktaya gelmiştir. Bu nokta sosyalist hareketin birliği açısından önemlidir. Çünkü birlik meselesi, herşeyden önce **birliğin gereğine inanmayı, bunu samimi bir şekilde ele alıp ön plana çıkarmayı** ve bu konuda gerekli girişim ve çalışmalar yapmayı gerektirir. İşte bu nedenle İDD'nin sosyalist birlik meselesinde ulaştığı tavır olumludur ama yeterli değildir. Birliği sadece doğru bulmak ve istemek yetmez. Onu hayata geçirecek çalışmalarını da samimi bir şekilde ele almak gerekir.

Birliğin ideolojik birlik üzerine kurulacağı defalarca tekrarlanmıştır. Bu durumda birlik meselesinin ele alınması demek, ilk adımda ideolojik birlik ve ayrılık noktalarının ortaya konması ve ayrılık noktalarının giderilmesi için gerekli çalışmalara geçilmesi demektir. Ve bu çalışmalar sürdürülürken esas amacın **birliğin** sağlanması olduğu asla gözden kaçırılması demektir. Önemli olan bir diğer nokta da burasıdır. Çünkü geçmişte yapılan ve halen yapılmakta olan eleştiriler, ideolojik seviyenin genel düşüklüğü ve hareketin oturmamış olmasından gelme hazımsızlıktan ötürü çoğu zaman düşmanlıkları azdırmaya yolaçmıştır. Birlikten yana samimi olan sosyalistler, yapılan eleştirilerin gerçekten birliğe hizmet etmesi amacıyla güdüyorlarsa bu noktayı gözardı edemezler ve izlenecek metodlar açısından gerekli devrimci esnekliği göstermek zorundadırlar. Bu konuda onları bağlayan yegane ilke, işçi sınıfının bağımsız çizgisinden, ideolojisinden ve politikasından asla taviz vermemek olmalıdır. Bu temel prensibe riayet etmek şartıyla, birliğe hizmet edici taktiklerin ve metodların seçilmesi mutlaka gözetilmelidir.

Birlik meselesinde özen gösterilmesi gereken bir önemli nokta da, birliğe giden süreç boyunca birlik konusunda samimi olmak ve bütün çalışmalarda ayrılıkçılığı körükleyici tutumlardan ve metodlardan kesin olarak uzak durmaktır. Bu konuda özellikle İDD çizgisine veya İDD'nin ideolojisine sempati duyanlara olumsuzluklardan kaçınmak doğrultusunda önemli sorumluluk ve görev düşmektedir.

Objektif konumuyla sosyalist hareket içinde yer alan bir diğer ve sonuncu çizgi ise Özgürlük Yolu çevresinde kümelenmiş olan gruptur. Bu gurubun, her biri ayrı bir parti olan diğer çizgiler gibi bir programı bulunmadığı için başlı başına bir ideolojik hattı olduğu söylenemez. Ancak ülkemizin **Özgül** şartlarının yarattığı durumda bu gurubun, bu özgüllükle yakından ilgili olarak «bağımsız» bir tutum içinde olduğu görülmektedir. Bu çizginin sosyalizmin temel meselelerine bakışında TSİP'e bir hayli yakın görüşlere sahip olduğu göze çarpmaktadır. Ancak milli mesele konusunda ayrıntılı bir görüşün henüz getirilmemiş olması, bu gurubu tedirgin etmektedir. Öte yandan hem sosyalizmden taviz vermemek, hem de tabanın

eğilimlerine kulak vermek tutumu, bu çizgiyi ihtiyatlı bir tutuma itmektir. Bu çizginin önderlerinden bir bölümünün, son TİP deneyinden ağzlarının yanmış olması da, bu politikalarını müzminleştirmektedir.

Özgürlük Yolu çizgisinin ideolojik değerlendirmesi önümüzde duran görevlerden biridir. Kendilerini sosyalist birlik içinde gördüğümüz için, ideolojik birlik platformunun sağlanması bize böylesi bir görevi dayatmaktadır. Bu görev en kısa zamanda yerine getirilirken, birliğe hizmet edici metodların izlenmesi asla gözden kaçırılmamalıdır.

Bu çizginin burada altını çizeceğimiz bir zaafı, belki de en önemli zaafı, yukarıda değindiğimiz «ihtiyatlı» politikasıdır. Kendisi ayrı bir programla ayrı bir parti olarak ideolojik farklılığını belirleyip siyaset arenasına çıkmayan bir çizgi, sosyalist hareketimiz içindeki çizgilerle diyalog kurmak zorundadır. Şayet devamlı vurguladığımız sosyalist birlik meselesine önem veriyorsa, bu nokta daha bir ciddiyet kazanır.

Sosyalistler bilirler ki ülkelerin özgül durumlarında büyük önemi de olsa, milli mesele sosyalizmin meselelerinden sadece birisidir ve yalnızca bu noktadan hareket edilerek ne milli mesele çözümlenebilir, ne de sosyalizmin diğer meseleleri!.. Böyle olunca bu denli önemli bir meseleyi çözmek görevi de sosyalistlere, daha doğrusu sosyalist hareketimize düşer. Kısacası, Özgürlük Yolu çizgisi meselenin çözümünü sosyalizmde görüyorsa -ki öyle gördüğünü defalarca belgelemiştir- sosyalist hareketin birliğinin sağlanmasında kendisine düşen görevi fiilen yerine getirmek durumundadır. Aşırı ihtiyat, hem bilimsel çalışma tarzına aykırıdır, hem de gerek milli meselenin hayata geçirilmesi gerekse sosyalist birliğin oluşturulması hedeflerini geciktirerek devrimci mücadeleye zaaf getirir.

Bu yazımızda sosyalist hareketimizin günümüzdeki durumuna kısaca bir göz attık ve sosyalist birliğin acilliğini ve sosyalistlere yüklediği sorumluluğu vurguladık. Dileğimiz, sosyalist hareket içindeki çizgilerin de, görüşlerini en kısa zamanda belirlemeleridir. Unutmayalım ki sosyalist birlik hem tek tek çizgilerin toplamından fazla bir gücü ifade edecektir, hem de bu gücün verdiği olağanüstü ivmeyle sosyalist muhalefet, kısa sürede lâ-yık olduğu öncülüğe kavuşacaktır.

TÜSTAV

ULUSAL DEMOKRATİK DEVRİM STRATEJİSİ TÜRKİYE İÇİN NEDEN GEÇERSİZDİR?

Halkın demokratik iktidarının kurulması için sürdürülen mücadele, ülkemizde çıkarları bağımsızlık, demokrasi ve özgürlükten yana olan tüm toplum kesimlerinin birlikteliğini gerektirir. Bu gereksinim HALK CEPHESİ'nde somutlanır. Halk Cephesinin temelini işçi-köylü ittifakı oluşturur.

Ülkemizde üretici güçlerin gelişim seviyesi, bağımsızlık ve demokrasi doğrultusundaki girişimlerde, demokratik halk iktidarını sosyalist taleplerle de karşı karşıya getirir. Toplumumuzda işçi sınıfının bağımsız ve yönlendirici bir sınıf olarak yer almasının yol açtığı bu durum, demokratik halk iktidarının daha ilk adımda, sosyalizm doğrultusundaki köklü dönüşümlerini mümkün ve zorunlu kılar. O halde Türkiye'de BAĞIMSIZLIK ve DEMOKRASİ için verilen mücadele SOSYALİZM için verilen mücadele ile birleşir ve tamamlanır.

TSİP PROGRAMI

12 Mart öncesinde Türkiye sosyalist hareketinin en önemli tartışma konusu «devrim stratejisi» idi. «Bağımsız Türkiye» sloganı ile «Sosyalist Türkiye» sloganının —sanki bunlar biri diğerinin zıddı imişçesine— karşılaştırıldığı ortamda Türkiye için geçerli devrim stratejisinin «milli demokratik devrim» mi, yoksa «sosyalist devrim» mi olduğu, sosyalist âdaba asla riayet edilmeksizin sürekli tartışılırdı. Sosyalizmin aynı önemdeki diğer meselelerinin hemen hiç gündeme getirilmeyip başlıca bu meselenin tartışılmasının objektif nedenleri yok değildi. Ama, henüz işçi sınıfı içinde hemen hiç yer etmeden, işçi sınıfının bilimini ideolojik, politik ve örgütsel, kısacası her alanda kendine rehber edinecek bir merkezî otoritenin

oluşturulmasının gündemin en acil maddesi olduğu gerçeğini yeterince kavrayıp işe koyulmadan, kör dövüşüne döndürülen «strateji tartışmaları» ile vakit geçirmek, 12 Mart darbesi gelince, sosyalist hareketimize bir hayli pahalıya patladı.

SAPMALAR AÇIĞA ÇIKMAKTADIR.

12 Mart öncesi «tartışmaları»nın hiç mi faydası olmadı? Elbette oldu. Bunun başında işçi sınıfı biliminin, sistemsiz de olsa yaygınlaşması ve daha önce sıfır mertebesinde olan ideolojik seviyenin az da olsa yükselmesi gelir. Ne ki, onca kuru gürültüde alınan yol bir arpa boyunu geçmemiştir. Bunda, hareketin uzun geçmişine rağmen ortada bütün konularda olduğu gibi bu konularda da **yönlendirecek bir merkezin** bulunmayışının başlıca rolü olmuştur.

Bir ikinci önemli nokta ise, işçi sınıfı biliminin yaygınlaşmasıyla birlikte, evrensel sapmaların da açığa çıkıp süratle kristalleşmeleridir. Bu da 12 Mart öncesi tartışmalarının getirdiği yararlılardan biridir. Kimi tatlı su «sosyalistleri» bu olguyu «sosyalistlerin bölünmeleri» diye yorumlayıp hayıflanabilirler! Elbette kimse sapık akımların ille varolmasını istemez. Sapık akımlar içinde yer alan pek çok iyi niyetli fakat bilinçsiz unsurun heder olup gitmelerini dilemez. Ama objektif sosyal gerçekler de, keyfi bir şekilde örtbas edilemez. Burjuvazi olduğu sürece sapık akımların işçi sınıfı mücadelesine musallat olmaları kaçınılmazdır. Bu bilimsel bir kanundur ve evrensel olarak doğrulanmaktadır. Önemli olan bu sapık akımlara karşı hazırlıklı ve tedbirli olmak, onların tahribat derecesini azaltacak ve hiç mertebesine indirecek çalışmalar yapmaktır. İşçi sınıfının siyasi hareketinin sağ veya «sol» her türlü oportünizme karşı savaş vererek güçlenebileceği boşuna söylenmemiştir.

Bugün, 1977'nin başında Türkiye'de evrensel sapmaların tümü bütün ayrıntıları ve «berraklıkları» ile açığa çıkmıştır. Önemli olan Marksizmden de esinlenen ya da anti-marksist olduğu halde Marksist «lafazanlıklar» ardına sığınan bu sapık akımların işçi sınıfına musallat olmalarını önlemek, anti-komünizmi ile objektif olarak ABD emperyalizminin ve tekelci burjuvazinin yanında saf tutan Maocuları ise, demokrasi saflarından tecrit etmektir.

DEVİRİM STRATEJİSİ ŞABLONCULUĞU

12 Mart öncesi tartışmalarının getirdiği yararlılardan birisi de, devrim stratejisi tesbitinde şablonculuğa başvurmanın ne kadar yanıltıcı olduğunun, sosyalist hareket içinde idrak edilmeye başlanmış olmasıdır. Ancak bu konu hala daha çözümlenmiş olmaktan uzaktır ve sosyalist hareket

içindeki çizgilerin ideolojilerinin temelindeki farklılık da esas anlamda bu ciddi meselelerinden birisidir. Çünkü iktidarın kimlerle birlikte, kimlere karşı mücadele verilerek kazanılacağı sorusuna çözüm getirmektedir. Günümüzde toplumsal kurtuluşun başlıca motoru olan işçi sınıfının, hangi ülkede olursa olsun tek başına mücadele vermesinin ve iktidar olmasının söz konusu olmadığı, tartışılmayan bilimsel bir ilkedir. O halde tartışılması gereken «kimlerle birlikte kimlere karşı?» sorusu olmaktadır. İktidar mücadelesi gibi **en ciddi bir konunun en ciddiye alınması gereken noktası**, şüphesiz ki budur.

Bu meselenin ilkesi yıllar önce tesbit edilmiştir: İçinde bulunulan şartlar ve mücadelenin hedefi göz önünde tutularak mümkün olan en geniş kitleleri işçi sınıfı etrafına toplamak, egemen güçler arasındaki çelişkileri derinleştirmek ve onları kitlelerden tecrit etmek, ortada kalan toplum kesimlerini olduğunca saflara çekmek, hayırhah veya tarafsız kılmak, ama egemen güçlerin yanında yer almalarını kesin olarak önlemek.

MEKAN ve ZAMAN ŞARTLARININ DOĞRU TESBİTİ

Bu ilke, bütün doğruluğuna rağmen masa başında bir anlam ifade etmez. Her şeyden önce, tüm şabloncu eğilimlerden kaçınılarak, üzerinde yaşanılan ve devrim yapılacak ülkenin mekân ve zaman şartlarına uygulanması ve somut olarak ayağının yere bastırılması gerekir. O halde öncelikle ülkenin **mekân ve zaman** şartlarının tesbiti gerekir.

Bir ülkenin mekân şartlarının bütünü, o ülkenin toplumsal kesitidir. Bu maddi bir gerçekliktir. Ve özellikle sosyal meselelerin çözümüne olağanüstü bir aydınlık getirmiş olan marksizm, bu konunun ayrıntılarına dek incelenip toplumsal kesitin çıkartılmasında yol göstericidir. Böylesine önemli bir kılavuza sahip olan işçi sınıfı sosyalistlerinin bu konuyu net bir şekilde ortaya koymamaları için hiç bir sebep yoktur. Ve bugün Türkiye'de yetersiz de olsa mevcut verilerden hareket ederek toplumsal kesitimizin ayrıntılı olarak incelenip değerlendirilmesi mümkündür.

Zaman şartlarının tesbiti ise, dünya bütünlüğü asla gözden uzak tutulmadan, günümüzde belirlenen toplumsal kesitin dinamiğinin yakalanması meselesidir. Kısacası toplumdaki üretici güçlerin gelişme seviyesini ve perspektifini, buna tekabül eden üretim ilişkilerinin durumunu ve her ikisi arasındaki çelişkinin gelişme doğrultusunu, ve bu ekonomik temel üzerine şekillenen sınıflar mevzilenmesinin ve siyasi yapının geçmişten geleceğe yönelimini belirlemek gerekir. Şayet birincisi, mekân şartları ayrıntılı bir şekilde gözler önüne serilmişse, işçi sınıfı biliminin teorik ve pratik zenginlikleri bu ikinci meselenin de net bir şekilde belirlenmesini kolayca mümkün kılabilir.

Bugün Türkiye toplumunun kesiti, Marksistler tarafından ayrıntılı bir

şekilde, sistemli bir bütünlük içinde incelenip değerlendirilmiş değildir. Söz gelimi, «burjuvazinin çeşitli kesimleri arasındaki ilişkiler ve çelişkiler» konusunda bütünsellik taşıyan bir çalışma yoktur. Onun için de, «büyük burjuvazi,» «orta burjuvazi,» «ulusal burjuvazi,» «işbirlikçi burjuvazi,» «tekelci burjuvazi,» «sanayi burjuvazisi,» «ticaret burjuvazisi,» «toprak kapitalisti,» «banka sermayesi,» «finans oligarşisi,» vb. terimler bol bol kullanılmakta, fakat bunlardan somut olarak ne kastedildiği genellikle belirlenmediği ve aralarındaki sınırlar ve giriftlikler ortaya konmadığı için de çoğu zaman söylenenler ayağı yere basmaktan uzak olmaktadır. Yahut da rozetçi bir tutumla kof kavramlar haline getirilmektedir. Tabii buna benzer başka konular da vardır. İşte sosyalistlerimizin yapacağı ilk iş-den birisi, toplumsal kesitimiz üzerinde fikir ve kavram birliğini sağlamak olmalıdır.

İkinci olarak yapılacak iş, mevcut toplumsal kesitteki sınıf mevzilenmelerinin geçmişten geleceğe yönelim perspektifleri, sınıfsal siyasi fonksiyonları üzerinde anlaşmak olmalıdır. Bunun için de Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu açmazı, yani üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında derinleşen çelişkiyi çözecek sosyal devrimin niteliklerini ve muhtevasını tesbit etmek gerekir. Son derece girift olan bu noktanın belirlenmesinde bize yardımcı olacak ilkeler gözetildiği sürece, aynı sonuca varmamak mümkün değildir. Bunların başında ise şüphesiz ki Türkiye halkının mücadelesinin dünya devrimci sürecinin, bu bütünlüğün bir parçası olduğunu unutmamak gelir. Bunun anlamı «devrimin ithal edileceği» asla değildir. Bilimin temel prensiplerinden biri olan **bütün-parça ilişkisinin**, meselemize uygulanması demektir. Elbette, az önce de söylediğimiz gibi Türkiye'de devrimin muhtevasını, Türkiye'nin kendi şartları belirleyecektir.

«Nereden çıktı bu devrim stratejisi tartışması? Günümüzün meselesi bu mu? İşçi sınıfını örgütlemeye bakalım hele önce!» diyerek itiraz edenler olabilir. Ve bu itirazda «haklılık» payı vardır. Ama bugün objektif gerçeklik odur ki, sosyalist hareketimiz içinde yeralan çizgiler arasındaki ideolojik farklılık «iktidar hedefi»nden kaynaklanmaktadır. Ve bugün işçi sınıfını örgütlemek temel görevi, sosyalist hareketin birliği sorumluluğundan asla ayrı düşünülemez. Dolayısıyla da sosyalist birlik ideolojik birlik üzerine kurulacağına göre, ideolojik birlik doğrultusunda atılacak adımlar bu farklılıkların altını çizerek yanılığın tasfiyesi görevini bize dayatır. İşte bu anlamda farklı devrim stratejilerinin incelenip eleştirilmesi, «şimdi herşey bitti de sıra devrime mi geldi?» gerekçesiyle savsaklanamaz.

MESELENİN DİĞER YANI «İTTİFAKLAR»DIR

Üstelik mesele salt bir devrim meselesi de değildir. Mesele asıl, bugün de çok önemi olan mücadelede ittifaklar konusuyla çok yakından

ilişkilidir. Zaten 1971 öncesinde de onca üzerinde durulmasının asıl nedeni bu noktada düğümlenmekteydi. MDD hareketi, işçi sınıfına olan güvensizliğinden, «devrimi» **sivil-asker bürokratların öncülüğünde** oldu bit-tiye getirmenin ajitasyonunu yapıyordu. TİP ise, işçi sınıfını örgütleyerek toplumsal muhalefetin öncüsü haline getirip tüm muhalefeti etrafında toplayıcı bir çalışma yürütmek yerine, gene işçi sınıfına olan güvensizlikten, halkın oylarıyla iktidara gelmenin peşindeydi. «Devrim stratejisi tartışmaları» böylece gelip «hangi yoldan, kimlerle birlikte mücadele?» sorusuna dayanıyordu. Ve ittifaklar konusundaki yanlış tutumların altında yatan da, sosyalist hareketin güçsüzlüğü, kendine ve işçi sınıfına olan güvensizliği oluyordu. Bunda da, şüphesiz hareketin yarım asra yaklaşan geçmişine rağmen toplumsal anlamda bir türlü oturmamış olmasının getirdiği «işçi sınıfı dışında yollar arama» ezikliği vardı. Bu konuda MDD bazı geri ülkelerdeki ilerici askeri yönetimlerden esinlenirken, TİP ise işçi sınıfının devrimci örgütlenmesini ve cephe çalışmasını bir türlü göze alamıyor, burjuva demokrasisinin oturmuş olduğu ileri Batı ülkelerinde sürdürülen mücadelenin sadece parlamenter yönüne gözlerini dikip bol ajitasyonla halkın oylarını kendine yöneltebileceğini düşünüyordu. Böyle olunca, parti olarak» tek başına iktidar olmak» gibi bir hedefle karşı karşıya kalıyor ve sonuçta her türlü örgütsel ittifaktan kaçındığı gibi, sınıfsal ittifakları da parti çatısı altına sokuyordu.

Bugün de, sosyalist hareket içindeki farklı çizgilerin öne sürdükleri devrim stratejilerinin bu açıdan, yani bu stratejilerin günümüzde işaret ettiği ittifaklar açısından ele almak, hem bizi «ayakları yere basmayan devrim stratejisi lafazanlıklarından» kurtarır, hem de ideolojik birlik doğrultusunda adımlar atılırken politik yanlışlardan kaçınılmasını mümkün kılabilir.

Bugün TİP ittifaklar konusunda, geçmişteki yanılığını özde aynen sürdürür gözükmektedir. Bunun en somut belirtisi programında, Türkiye için önümüzdeki aşamada sosyalist devrimi öngörmesi ve ittifaklar meselesine hiç yer vermemesidir. Günümüzde dünyanın neresinde olursa olsun, Türkiye gibi emperyalizme bağımlı ve az gelişmiş ülkelerde mücadelenin bir **cephe** mücadelesi olduğu, üzerinde tartışılmayan evrensel bir doğru olduğu gibi, devrimci pratik de bunu defalarca kanıtlamıştır. Bu **cephenin** kapsamı ve nitelikleri ise şüphesiz ki, o ülkenin kendine özgü şartları tarafından belirlenir. TİP ise bu pek bilinen meseleden bihaber görünmektedir. Programına dahi bu konuyu almayacak kadar **cepheyi** dışladığına göre, — tek başına işçi sınıfı iktidarı söz konusu olmayacağını da göz önünde tutarsak — TİP'in bu tutumunu yorumlamak için tek çare kalmaktadır. TİP, tüm ittifakları kendi çatısı altında gerçekleştirip onların oylarıyla iktidara gelmeyi düşünmektedir. Zaten TİP'in gerek **sosyalist**

birlik, gerekse **demokrasi saflarında güçbirlikleri** konusunda gösterdiği sekteklik, bu politikasının çalışmalarına aksetmesinden başka bir şey değildir.

Öte yandan «milli demokratik devrim stratejisi», aynı anlama gelen bir kelime değişikliği ile ama başka bir muhtevayla yeniden ortaya çıkmaktadır. «Ulusal Demokratik Devrim» stratejisinin, eski MDD'cilerle ve MDD'cilikle ilişkisi olmadığı bilinen bir noktadır.

Bu stratejinin incelenmesinin ağırlık noktası, başta da belirtildiği gibi, bugün için ifade ettiği ittifaklar meselesine ve böylesi bir ittifakın yol açabileceği politik yanlışlara yoğunlaştırılmalıdır. Bununla birlikte, konunun günümüzde kazandığı canlılık göz önünde tutulursa, meseleye bir bütün olarak aydınlık getirmekte fayda vardır.

MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM NERELERDE GEÇERLİDİR?

Milli demokratik devrim geri ülkeler için öngörölmüş bir hedefi işaret etmektedir. Bir ülkede milli demokratik devrim hedefinin geçerli olabilmesi için o ülkenin herşeyden önce emperyalizmin sömürü ve tahakkümü altında olması gerekir. Bu sömürü ve tahakküm, o ülkenin tam veya yarı sömürge biçiminde olmasıyla tezahür edebileceği gibi, o ülke şeklen siyasi bağımsızlığına sahip olduğu halde tüm ilişkileri onu emperyalist sömürü ağına bağlıyor olabilir. Ancak tek başına bu şart o ülke için geçerli olan hedefin milli demokratik devrim olarak tespitine yetmez. O ülkede ayrıca kapitalizmin bir hayli geri ve köklü bir burjuva demokratik dönüşümü gerektirecek ölçüde feodal kalıntıların etkin olması gerekir. Yani, o ülkede yeni gelişmekte olan kapitalizmin temsilcileri, hem geçmişin temsilcilerine, feodallere karşı mücadele ederken, hem de milli bir iç pazar yaratılmasını engelleyerek kendilerinin palazlanmasının önüne geçen emperyalizmle savaş vermek zorundadırlar. Bu çeşitten ülkelerde emperyalizmle kapitalizm öncesi güçlerin temsilcileri kesin bir işbirliği içinde olduklarından, yeni gelişmekte olan burjuvaziye, bu şartlar altında tek yol kalmaktadır. Hem **demokrat**, hem de **milli** olmak.

Elbette bu söylediklerimiz burjuvazinin bir kesimi için geçerlidir. Emperyalizm, geri bir ülkede burjuvazi içinde de kendisine müttefikler bulur. İşbirlikçi burjuvazi adını alan bu zümre, milli burjuvazinin de içinde yer aldığı anti-emperyalist safların düşmanıdır.

Bu, sosyal objektivitenin yarattığı somut bir durumdur. Yani güçlü feodal artıkları altıtmek zorunda olan genç burjuvazi karşısında emperyalizmi de bulur. Anti-feodal görevleri, onu aynı zamanda anti-emperyalist kılar. Nasıl ki, milli pazarın yaratılmasında karşısında bulunduğu emperyalizm onu anti-emperyalist saflara ittiğinde, emperyalizmin baş müttefiki feodal kalıntılara karşı daha uzlaşmaz bir tutum içine giriyorsa.

Ne kadar az gelişmiş olursa olsun, kapitalizmin bulunduğu bir ülkede işçi sınıfı da olacaktır. Ve işçi sınıfının bulunduğu her ülkede, kapitalizm ne denli geri, üretici güçler ne ölçüde az gelişmiş olursa olsun, 1917 Büyük Ekim Devrimi'nden bu yana doğrudan sosyalizme yönelmek imkânı çıkmıştır. Bu açıdan her ülkenin işçi sınıfı, siyasetini nihai kurtuluşa giden yolda, ama ülkenin somut şartlarını hesaba katarak tespit etmek durumdadır. Bu siyasetin ana doğrultusu ise hangi ülkede olursa olsun, **dünya devrimci sürecinin baş düşmanı olan emperyalizmin yenilgiye uğratılması**, ülkeden kovulmasıdır. Bu temel ilke ise o ülkede emperyalizme karşı olan toplum kesimlerinin tümünün anti-emperyalist mücadeleye seferber edilmelerini şart koşar. Şayet anti-emperyalist mücadelenin verildiği ülkede feodal kalıntılar güçlü ise, emperyalizm-feodal güçler ittifakının karşısında yer alan ulusal burjuvazinin de, objektif olarak devrimci ittifak içinde yeri vardır. Ve bu objektif durum o ülkede emek-sermaye çelişkisini ikinci plana iterek, işçi sınıfıyla ulusal burjuvazinin aynı saflarda yer almasını mümkün ve zorunlu kılar.

Özetlersek, bir ülkede milli demokratik devrim hedefinin geçerli olabilmesi için o ülkede feodal kalıntıların burjuvaziye devrimci saflara itecek kadar güçlü, yani demokrasi mücadelesinin özünün **anti-feodal** olması gerekir. Bu nedenle milli demokratik devrim, bilimsel literatürde anti-emperyalist ve anti-feodal olarak vasıflandırılmış, ve gene bu nedenle ülkemizde feodalitenin varlığını isbat için çeşitli çarpıtmalar yapılmıştır. Hâlâ daha Türkiye için geçerli devrimci aşamanın milli demokratik devrim olduğunu savunanların bir bölümü, Türkiye'nin «yarı feodal» bir ülke olduğunu ileri sürmek «zorunda» kalmaktadırlar.

ULUSAL DEMOKRATİK DEVRİM TÜRKİYE İÇİN GEÇERLİ DEĞİLDİR.

Geçmişte Milli Demokratik Devrim tezi üzerine bir hayli tartışmalar olduğu bilinir. Bugün ise artık bu mesele aşılmıştır. Milli demokratik devrim hedefinin günümüz Türkiye'si için geçerli olmadığı açıkça görülmüş ve bir kenara bırakılmıştır. Çünkü bugün ülkemizde ne mücadelemizin demokratik niteliğinin özünde anti-feodal olmasını gerektirecek güçte feodal kalıntılar bulunmaktadır, ne de bu feodal kalıntılara savaş bayrağını açmış ve anti-emperyalist bir tutum içinde olan burjuva kesimleri!... **Kısacası, Türkiye artık yarı feodal bir ülke olmadığı gibi, bugün Türkiye'de toplumsal etkinliğe sahip bir milli burjuvazi bulunmamaktadır. O halde ulusal demokratik devrim hedefi de Türkiye için geçerli değildir.**

Türkiye'nin yarı feodal bir ülke olmadığı, artık bilimsel olarak ispatlanmıştır. Maocu sapıklar dışında da, zaten böyle bir iddia ileri süren pek kalmamıştır. Hatta bugün kapitalizmin erişmiş olduğu seviyede, mevzil her yerler dışında Türkiye, hemen tamamıyla feodal artıklardan temizlen-

miştir. Bugün gerek ekonomik, gerek sosyal yapı içindeki kapitalizm öncesi ilişkilerin etkinlikleri çok azdır. Kapitalizm öncesinin üst yapı kategorilerinde bir ölçüde yaşayabilecek alan bulması, bunların hem emperyalizme bağımlı kapitalizm tarafından da benimsenip karşı çıkılmaması hem de üst yapının bazı kategorilerinin geçmişin ağır mirasından kurtulması için uzun bir süreye ihtiyaç göstermesi nedeniyledir. Ve bu olgu da daha çok faşizmin güçlenmesi için elverişli ortam yaratmaktadır.

DEMOKRASİ MÜCADELESİNİN ÖZÜ HALKÇIDIR.

Demek ki bugün mücadelemizin temel şiarlarından biri olan DEMOKRASİ'nin özü, **anti-feodal değildir**. Genelinde burjuva nitelikli olan demokrasi kategorisi, günümüz Türkiye'sinde, başta gelen karşı-devrimci güç olan tekellerci burjuvazinin faşizme kadar uzanan anti-demokratik niteliğini hedef aldığından, tüm halkın, demokrasiden yana bütün anti-faşist toplum kesimlerinin çıkarlarını kapsadığından, **halkçı** bir özü ifade etmektedir.

TÜRKİYE'DE ULUSAL BURJUVAZİ

Az yukarıda, bugün Türkiye'de ulusal burjuvazinin olmadığını söylemiştik. Acaba, gerçekten günümüz mücadelesinde hesaba alınacak bir ulusal burjuvazi var mıdır?

Bu soru doğrudan ülkemizin, toplumumuzun yapısına değındir. Yani somut bir durumun tesbitine dayandığı için, bu savımızın doğru olup olmadığının belirlenmesi son derece kolaydır. Toplumsal kesitimizde bir kısım sosyal, ekonomik ve politik ilişkilerin tespitine dayanır. Bu olguları teker teker inceleyelim.

EKONOMİK GÖSTERGELER

Birincisi, bugün Türkiye'de yabancı sermayenin rekabetine karşı koymadığı için çökmekte olan bir imalat kolu veya bir kapitalist üretim alanı yoktur. Böyle olunca da yabancı sermaye rekabeti veya ithalat nedeniyle iflas etmekte olan sermayedarlar zümresi bulunmamaktadır.

Ya da mevcut imalat alanlarında yabancı sermaye ile rekabet etmek imkânı olmadığı için, el atılamayan yatırım alanlarına yatırım yapmak isteyen, fakat gümrük vb. sınırlamaları yapmak elinde olmadığı için bu duruma karşı çıkan bir müteşebbisler zümresi de yoktur.

Veyahut da, «Mevcut Türkiye ekonomisi, bütünüyle emperyalist kapitalizme bağımlı hale getirilmiştir. Bu haliyle bu ekonomi, dünya kapitalist sisteminin tamamlayıcı bir parçası görevini görmektedir. Bağımlı gelişme ise ekonomiyi çökertmektedir. Bu durumun mutlaka önlenmesi gelişmemizün çıkarları doğrultusunda ve emperyalizmden bağımsız olarak

kurmamızı gerektirir.» diyen bir burjuva kesimine rastlanmamaktadır Türkiye'de!..

Bir başka nokta da, tekeller dışında kalan burjuvazinin emperyalist sömürüye karşı bir tavır aldığına hiç rastlanmamış olmasıdır. Şimdiye değin tek bir teşebbüs erbabı dahi görülmemiştir ki, tekeli burjuvaziye ve emperyalizme karşı çıkıp, «Bu ülkede yaratılan artı-ürünün yurt dışına aktarılmasında işbirliği yapıyorsunuz. Ben buna karşıyım. Bu ülkede yaratılan toplam değer sınırlar içinde kalmasını, emek gücünün bütünüyle benim kontroluma girmesini istiyorum,» demiş olsun!

İşte ekonomik açıdan bütün bu belli başlı kıstaslar, Türkiye'de milli denebilecek nitelikte bir burjuvazinin bulunmadığının kanıtlarıdır.

SOSYAL ve POLİTİK GÖSTERGELER

Ekonomik göstergelere sosyal ve politik göstergeleri de ilave edebiliriz. Bu konuyu fazla uzatmadan hemen belirtelim ki en azından 1950'lerden bu yana hiçbir burjuva kesiminden tek bir anti-emperyalist tepki gelmiş değildir. Özellikle toplumumuzun son 15 yılında, 1960'ların başından bu yana anti-emperyalist hareket büyük gelişmeler kaydetmiş olmasına rağmen, objektif olarak anti-emperyalist olan toplum katlarının hepsi çeşitli dozlarda seslerini yükseltmelerine karşılık, burjuva menşeli bir tek anti-emperyalist çıkış olmamıştır. Böylesi bir olgunun tesadüf olmasının imkansızlığı bir yana, objektif olarak anti-emperyalist olması gereken bir zümrenin, yeterince «bilinçlenmediği» için tavrını gösterememekte olduğu şeklindeki «açıklamalar» ise tamamiyle yakıştırma olmaktan ileri gitmez. Çünkü varlığına inanılan milli burjuvazinin, milli demokratik cepheye yerini alması için kendisine o kadar çok çağrı çıkartılmıştır ki... düzgün yürütülebilmesi için onun geçerli olacağı elverişli şartların bulunması istenir birşeydir. Ama, politikanın başarıya ulaşması için bu «istenir» olan şartların gerçekten varolması gerekir. Hele sosyal meselelerin çözümü için yapılan girişimlerde bu nokta, başarının asgari şartıdır. Yüzeyle bir takım belirtilerle yapılacak yakıştırmalar ve buradan hareketlenerek tesbit edilecek strateji ve taktikler, kısacası politika, şayet bilimsel bir somutluktan değil, kendi varsayımlarımızdan kaynaklanıyorsa, yenilgi kaçınılmazdır.

Oysa işçi sınıfının elinde, onu zafere götüreceği bir bilimi vardır. Şayet somut bir takım incelemeler imkânı bulunamıyorsa, ülkemizin gerçek durumunu incelemek ve bilmek imkânları elde edilemiyorsa, kategorik bilimsel çıkarımlar bile, bize Türkiye'de «milli burjuvazi» aramanın abes olduğunu gösterebilir. Gerçekten bugün Türkiye'de milli burjuvazi aramak, Sovyetler Birliği'nde veya Birleşik Amerika'da aynı şeyi, milli burjuvazi aramak kadar anlamsız bir şeydir.

BURJUVAZİNİN MİLLİLİĞİ NERDEN KAYNAKLANIR?

Millet kategorisinin insanlık tarihine, kapitalizmle birlikte girdiği bilinen bir gerçektir. Ve milliyetçiliğin yeryüzündeki ilk temsilcileri ve savunucuları burjuvalar olmuştur. Kapitalizmin ilk gelişme dönemlerinde, kapitalizme geçen ülkelerin burjuva sınıfları, kendi iç pazarlarını, sadece kendi sömürü alanı haline getirebilmek ve bu durumda muhafaza edebilmek amacıyla milli sınırları oluşturmuşlar, bu pazarı koruyabilmek amacıyla **milli sınırlar içinde kalan halkın tek bir millet** olarak birliğini sağlamışlardır. Üretici güçlerin alabildiğine geliştiği yeni bir üretim tarzının bu ilk dönemlerinde, **geri** olanı temsil eden feodalitenin ortadan kaldırılması zorunluğu, **yeni** olanların, burjuvazi ile işçi sınıfının ve bunlara ilaveten **eskinin ezileni** köylülüğün işbirliğini mümkün kılmıştır. Üstelik, kapitalizmin çelişkilerinin yeterince kristalleşmemiş oluşu, özellikle üretimdeki **sosyalleşme** ile üretim araçları üzerindeki mülkiyetin **özelliğinden** kaynaklanan temel çelişkinin derinleşmekten bir hayli uzak yapısı, bu oluşuma yardımcı olmuştur. Ve burjuva ideolojisinin yönlendiriciliğinde, burjuvaziyle, işçisiyle, küçük burjuva katmanlarıyla bir halkın tek bir millet halinde birliği sağlanabilmiştir.

GERİ ÜLKELERİN ULUSAL BURJUVAZİSİ

Benzeri bir gelişime, sömürge veya yarı sömürge ülkelerde yaşayan halklarda da rastlamak mümkündür. Bu gibi ülkelerde yaşayan halklar sömürgecilere karşı başkaldırdıklarında, hemen genellikle emekleme adımlarını atmakta olan kapitalizmin ürünü genç burjuvaziyi de aralarına alan bir uluslaşma sürecine girmişlerdir. Bu burjuvazinin, sömürgeciliğe ya da emperyalizme karşı tavir almasında, ulusal başkaldırmaya katılmasında veya başı çekmesinde etken olan faktörleri şöylece sıralamak mümkündür.

Birincisi, sömürgeciliğin veyahut emperyalist işgalin, o ülkenin **tarihsel** gelişimini engellemesidir. Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte ülkeler ve kıtalar arası etkileşimin eskisiyle kıyaslanamayacak boyutlara eriştiği bu çağda bir ülkenin kapitalizm öncesi şartlarda yaşaması mümkün değildir. Gerçi sömürgecilik ve emperyalizm, girdiği bir ülkenin geri yapısının çözülmesinde etkin olur ama, o ülkenin ekonomik imkânlarını tümüyle kendi çıkarları doğrultusunda har vurup harman savurduğu için de, ülkeyi baştan sona tahrip eder, halkını da büyük bir sefaletin kucağına atar. İşte bu maddi şartlar, üretici güçlerin gelişmesine yol açması gereken yeni ilişkilerin, aynı zamanda onların tahribine de yönelmesi, sömürgeci veya emperyalist yağmaya karşı çıkan yerli bir burjuvazinin meydana çıkmasını ve anti-kolonyalist veya anti-emperyalist saflarda yer almasını mümkün kılar.

İkincisi, sömürgecilerin veya emperyalistlerin o ülkedeki egemenlerle yaptığı işbirliğidir. Bu işbirliği genellikle kapitalizm öncesinin egemen güçleriyle yapıldığı için, yabancı tekellerin doğrudan temsilcisi veya yerli ortağı kompradorlar veya işbirlikçiler dışındaki burjuvazi emperyalizme karşı tavır aldığında, feodaller başta olmak üzere gerici egemen güçleri de karşılarında bulurlar. Zaten kapitalizmi geliştirmek misyonu, şu veya bu şekilde geçmişle hesaplaşmayı, bu ise geçmişin devamından yana olan prekapitalist egemenleri tesirsiz kılmayı gerektirir. Bu durum da burjuvazinin bir bölümünü hem sömürgecilere veya emperyalistlere, hem de kapitalizm öncesi egemenlerine karşı diğer toplum kesimleriyle ittifaka zorlar.

Üçüncüsü, bir ülkede sömürgecilerin ya da emperyalistlerin somut varlığı ve sömürü ve baskıyı bizzat yönlendiriyor durumda olmalarıdır. Sömürü ve baskının böylesine açık ve hayasızca olduğu şartlarda, burjuvazinin bir bütün olarak, aynı dili konuştuğu, aynı gelenekleri paylaştığı bir halkı karşısına alması kolay değildir. Subjektif bir faktör olmasına rağmen bu olgunun geçmişte önemli tesiri olmuştur. Bugün emperyalizm, devrimci güçlerin yükselen mücadelesinin de etkisiyle, «koloniyel şapkalı müstemleke valisi»nde sembolleşen açık sömürsünü, dünyanın hemen her yerinde terketmiştir.

Bir dördüncü faktör de, o ülkede kapitalizmin gelişkinlik seviyesidir. Şayet kapitalizm geri bir seviyede ise ulusal kurtuluştan sonra kapitalist gelişme açısından «elverişli» şartlar var demektir. Çünkü, bir kere kapitalist gelişmenin karşısına çıkacak temel güç, işçi sınıfı hem nitel hem de nicel açıdan henüz yetersizdir. Hem de, yeniden emperyalist sömürünün ağına düşülmesine yol açması kaçınılmaz olan kapitalizm, kapitalizm öncesine kıyaslandığında, geçici de olsa «toplumsal bir gelişmeyi» getirebilmektedir. O ülkede kapitalizm yeni olduğu, az gelişmiş olduğu oranda maddi toplumsal şartlar, yerli burjuvazinin ön plânda çıkmasına yarayacak «elverişli» bir ortam yaratmakta bu burjuvazinin ulusal saflarda yer alması için teşvik edici olmaktadır. İşte kapitalist gelişme ne ölçüde geri ise yerli burjuvazinin ulusal cepheye yer alması o ölçüde mümkün olabilmektedir.

Nihai ve beşinci bir nokta da, dünyadaki sosyalizm-kapitalizm mücadelesinin erişmiş olduğu merhalenin duruma etkisidir. Ekim Devrim'inden önceki tüm milli kurtuluşçu hareketlerde, kompradorlar dışındaki yerli burjuvazi, hemen istisnasız ulusal saflarda yer almışlardır. Çünkü o dönemde bu gibi geri ülkeler için kapitalizme yönelmekten başka çare bulunmuyordu. Ancak Ekim Devrimi ile birlikte yeryüzünde tek sosyalist ülkenin varlığı, durumu kökten değiştirmiş ve emperyalizme bağımlı ülkeler için, kapitalizm mutlaka yaşanması zorunlu bir aşama olmaktan çıkmış-

tir. Emperyalizmin, ulusal kurtuluş hareketlerinin bu baş düşmanının, aynı zamanda sosyalizmin ve sosyalist ülkenin de düşmanı olması olgusu, ulusal kurtuluş hareketiyle sosyalist ülkenin (daha sonra sosyalist sistemin) dünya devrimci süreci içinde birlikte mücadele yürütmelerinin objektif temelini oluşturmuştur. Artık, sosyalist ülkenin (veya ülkelerin) yardımıyla emperyalizmi kesin olarak yenilgiye uğratma imkanının çıkması, ulusal kurtuluşçu hareketlerin dünya devrimci süreci içinde sağlamca yer almasını sağlarken işçi sınıfı öncülüğünde olmayan hareketlerin dahi, sosyalist ülke (ülkeler) ile dostluk ilişkilerini kurtuluştan sonra da sürdürmelerini mümkün kılmıştır. Kurtuluştan sonra kapitalist bir kalkınma yolunun seçilmesinin, önünde sonunda emperyalizmin ağına düşülmesine yolaçacağını gören uluslar, yeni kurtuldukları bir durumla ilerde karşılaşmamak için kapitalist olmayan yoldan gelişme yollarını denemeye başlamışlardır. İşte bu olgu da, yani emperyalizmin sömürü ve baskısından kurtulduktan sonra kapitalizmin geliştirilmeden **atlanması** imkanının ortaya çıkması ve bu doğrultuda bir hayli girişimler olması da, toplumsal olarak gelişiminin kısıtlı ve varlığının güvenceden olabileceğini düşünen yerli burjuvazinin Ekim Devrimi'nden bu yana yeralan milli kurtuluşçu hareketlere eskiden duğu ölçüde aktif katılmasını engelleyen bir faktör olmuştur.

İşte yukarıda sıraladığımız faktörler, sömürge, yarı sömürge veya emperyalizme bağımlı ülkelerde milli nitelikte bir burjuvazinin mücadeleye şu veya bu ölçüde katılmasını sağlamışlardır.

Kapitalizmin ilk dönemlerinde özellikle batıda görülen uluslaşmalarda burjuvazinin bu uluslaşmanın başını çektiği halde ona **milli** denilmesi gereği duyulmamıştır. Çünkü o dönemde çeşitli ülkelerin burjuvazilerinin «milli» nitelikleri ağır bastığı gibi, bizzat burjuvaziden kaynaklanan milliliğinin vurgulanması bir tekrardan başka bir anlama gelmezdi. Oysa Kapitalizmin bir dünya sistemi halinde bir hayli gelişip yaşanmasından sonra geri ülkelerde ortaya çıkan ulusal kurtuluş hareketleri döneminde hem kapitalist ülkelerde burjuvazilerin ulusallıkları yerini büyük ölçüde uluslararasılığa bıraktığı gibi, hem de geri ülkelerde bu burjuvaziye bağlı komprador veya işbirlikçi burjuvalar oluşmuştur. İşte bu şartlar, geri ülkelerin ulusal kurtuluş hareketlerinde yer alan burjuvazinin farklılığını göstermek amacıyla bir **ulusal burjuvazi** kavramının bilimsel literatüre getirilmesini zaruri kılmıştır.

Türkiye'de Bugün Ulusal Burjuvazi Neden Kalmamıştır?

Şimdi, buraya kadarki genel açıklamalarımızı göz önünde tutarak, Türkiye'de neden bir ulusal burjuvazi bulunamayacağını bir kez daha gösterelim. Türkiye bundan yarım yüzyıl önce bir ulusal kurtuluş savaşından geçmiştir. Bu savaşın başarıyla sonuçlanmasında, Büyük Ekim Devrimi sonrasında yer alması ve bu Devrim'le kurulan, dünyanın ilk sosyalist dev-

letin yardımıyla sağlanması önde gelen faktörler olmuştur. Ulusal kurtuluş savaşı sırasında Türkiye geri bir tarım ülkesiydi. Sanayi, özellikle imalat sanayiinin ekonomi içindeki yeri hiç mertebesindeydi. Tarımdaki kapitalistleşme ise, çok dar bazı bölgeleri kapsamaktan ileri gitmiyordu. Kapitalist açıdan bütün bu geriliğe rağmen, ulusal kurtuluş savaşı gene de burjuvazinin damgasını taşıdı. Osmanlı feodalitesinin çöküşü döneminde hız kazanan imparatorluk toprağı üzerindeki ulusal kurtuluşçu hareketlerin, batıdan gelen burjuva ideolojik girişlerle birlikte Türk uluslaşmasını da bir süreç içine sokması kaçınılmazdı. Komprador burjuvazinin sayıyla, yani feodalite ile birlikte emperyalizmin yanında yer almasına karşılık, çoğunluğu ticaret sermayesine dayanan çiçeğı burnunda Anadolu burjuvazisi, ulusal kurtuluş savaşından sonra Türkiye'nin kapitalizme daha da yönelmesinde başta gelen toplumsal güç oldu. Burjuva milliyetçiliğinin kesin etkisindeki küçük burjuva aktif kadrolar ise zaten «medeniyet» diye belledikleri batı kiptalizminin ülkede kökleştirilmesi ve kendilerinin de bu düzende burjuvazinin asli unsurları haline gelmeleri için var güçlerini ortaya koydular.

Kurtuluş savaşı sonrasında Türkiye'nin, sermaye birikimi döneminin başlangıç safhasında olması, kapitalist yoldan gelişmenin önde gelen handikapıydı. Buna, tasfiye edilen komprador burjuvazinin yerini dolduracak müteşebbis bir zümrenin devlet eliyle dahi yaratılmasında çekilen güçlüklerle birlikte, Sovyetler Birliğı ile dostluk ilişkileri içinde olan ve milliyetçiliğın süratle güçlendiğı, Türkiye'ye yabancı sermayenin gelmekte gösterdiği tereddütler eklenince, beklenen kapitalist gelişme bir türlü gerçekleşemiyordu. Dünya kapitalist sisteminin 1929-1933 arasında yaşadığı büyük kriz, Türkiye'deki kapitalist gelişmeyi ivmelendirdi. Krizle birlikte ihracat, ona bağılı olarak da ithalat imkanlarının sınırlanması, daha sonra Türkiye'de tekelci kapitalistler zümresinin yaratılmasında başlıca kaynak olacak olan devlet kapitalizmini zorunlu hale getirdi. Bu devlet kapitalizmi kimilerinin iddia ettiği gibi, kapitalizmin açmazının açıkca görülmesi üzerine, «devlet ricalı» tarafından yürürlüğe konmuş «kapitalist olmayan bir kalkınma yolu» asla değildi ve olmadı. Daha sonraki dönemlerde palazlanacak olan tekelci burjuvazinin, ekonominin tek hakimi olabilmesi için gerekli temeller bu dönemde atıldı. Tekelci kapitalist gelişmenin ön şartları büyük ölçüde yerine getirildi.

Aslında herşey yerli yerine oturuyor, toplumsal kanunlar şaşmaz bir kesinlikle işliyordu. 20. yüzyılın ikinci çeyreğinden sonra dünyada hiç bir ülkenin kapitalist yoldan kalkınamayacağı ve ileri kapitalist bir ülke haline gelemeyeceğı kuralı, toplumsal pratikte parlak bir şekilde doğrulanıyordu.

Genç Türkiye burjuvazisi, kapitalizmden başka bir yol düşünemezdi.

Harekette büyük etkinlikleri olan anti-emperyalist küçük burjuva kadroların ufkunun, burjuva milliyetçiliğinin ötesine uzanması mümkün değildi. Kısacası, Türkiye'nin sosyalizme varabilecek kapitalist olmayan bir kalkınma yoluna girebilmesi için gerekli maddi toplumsal şartların hiç birisi yoktu. Bu dönemde kapitalizme yönelmek ise dünya kapitalist sistemine bağlanmayı er veya geç getirirdi. Üretici güçlerin ve üretimin erişmiş olduğu o günkü boyutlarda, hiç bir ülkenin sıfırdan başlayarak kendi bağımsız sanayi temelini ve bunun üzerinde yükselen sağlam bir ekonomiyi, kapitalist yoldan kendi başına kurması söz konusu olamazdı. Sosyalizmin ön şartları dahi olmadığına göre, **bağımsız ve sağlıklı** bir ekonomik gelişme için tek yol vardı: Kapitalist olmayan kalkınma yoluna girmek. Çünkü ancak bu sayede sosyalist ülkelerin karşılık gözetmeyen ve bağımlılığa yol açmayan yardımları sağlanabilirdi. Bu olmadığı taktirde —ki Türkiye'nin o günkü toplumsal yapısıyla imkansız olduğunu az önce gösterdik.— kapitalist dünya ile ilişkili olarak kapitalist gelişmeyi sağlamak gerekirdi. Bu gereklilik ise, ne denli ulusal kalmakta direnirse dirensin, hatta bizde olduğu gibi bir ulusal kurtuluş savaşının mirasını ne kadar taşıyor olursa olsun, o ulusal burjuvazinin, bir süreç boyunca işbirlikçi burjuvazi halini almasına yol açar. Bu dünyada defalarca ispatlanmış şaşmaz bir sosyal kanundur.

Onun için 1920'lerde varlığından söz edebileceğimiz ulusal burjuvazinin bu gün de ülkemizde var olduğunu iddia etmek bütünüyle bilim dışıdır. «Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri» nin bir parti şeklini almasıyla oluşan Cumhuriyet Halk Partisi'ne de, Ancak Kurtuluş Savaşı sırası ve sonrası dönemi için bir ulusal burjuva partisi olarak bakabiliriz. 1946'ya kadar tek parti olarak burjuva despotozminin sembolü halini alan bu parti, Türkiye'de tekelci dışa bağımlı kapitalist gelişmenin siyasi yönlendiricisi olmak görevini mükemmelen görmüştür. Özellikle İkinci Savaş'tan sonra Türkiye'nin emperyalizme göbek bağıyla bağlanmasını belli başlı adımların CHP iktidarının son dönemlerinde atıldığı, DP döneminde ise iyice pekişen bağımlılık ilişkilerinde, CHP'nin değil anti-emperyalist bir tavır almak, bir kaç nokta dışında kayda değer bir muhalefet dahi yapmadığı gözlerden kaçırılmamalıdır. Görüleceği gibi Türkiye ulusal burjuvazinin var olduğu bir dönem yaşamıştır, ama artık o günler çok gerilerde kalmıştır.

Türkiye'de Ulusal Burjuvazi Bundan Sonra Neden Oluşamaz?

Bugün Türkiye, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki nisbi etkisi dışında kapitalizm öncesi ilişkilerin hemen tümüyle tasfiye edildiği, kapitalizmin hemen her alanda kökleştiği, buna karşılık, emperyalizme bağımlı olduğu için onun yönlendirdiği doğrultuda, bağımlılığı daha da perçinleyen ilişkilerin yoğunlaştığı bir ülkedir. Ve mevcut kapitalist ekonomi, dünya

kapitalist sisteminin bir parçası, onun bir tamamlayıcısı olmak durumundadır. Ekonominin bu son derece grift bağlarla emperyalizme bağlanmış olması milli sınırlar dahilinde bağımsız ve sağlıklı bir kapitalist gelişmenin artık mümkün olamayacağını o kadar çarpıcı bir şekilde ortaya koyar ki, artık, burjuvazinin en zorlu iç çelişkileri dahi, anti-emperyalist isteklerle ortaya çıkabilecek bir burjuva kesiminin oluşmasına yol açmaz. Artık kapitalist yolda öylesine ilerlenmiş ve kapitalizm bir sistem olarak öylesine oturmuştur ki, emperyalizmden kopmanın, bağımsızlığa kavuşmanın yegane çaresi, tekelci burjuvazinin egemenliğini sağlayan alanlarda köklü millileştirmelere gitmek, kısacası mülkiyet alanında sosyalizme doğru ilerlemeye yol açacak temel dönüşümleri gerçekleştirmektir. Yani Türkiye ekonomisinin emperyalizme bağımlılığının kesilmesi söz konusu olduğunda, ekonominin, üretici güçlerin ve üretimin günümüzde eriştiği seviyede yapılması gerekli sosyalist dönüşümler, «ulusal burjuvaziye» tamah edilecek bir yaşama alanı bırakmaktan bir hayli uzaktır. Oysa ekonomisi kapitalist gelişme açısından çok daha geri ülkeler vardır ki, oralarda anti-emperyalist bir iktidarın büyük çapta millileştirmelere gitmesi gerekmeyeceği için ulusal burjuvaziye, ülke ekonomisinin yönlendirilmesinde önemli bir misyon düşebilir. Üstelik Türkiye’de bağımsızlığın sosyalizmle tamamlanması gereği, zaten kendisine dar bir alan kalacak «ulusal burjuvaziye», umut besleyemeyeceği ölçüde az bir süre bırakmaktadır.

Oysa emperyalizm özde, bir kapitalist ilişkiler sistemidir ve Türkiye emperyalizmin ağı içinde kaldığı sürece, burjuvazinin her kesimi için artı değer sömürüsü ve bundan kaynaklanan asalak yaşama garanti altına alınmış demektir. Belki tekelci şartlar, bazı burjuvaları üretim araçlarından etmekte ve bu gibi burjuvalar tekelliliğin hegemonyasına tepki göstermektedirler. Ama bu tepki bile üretim araçlarının özel mülkiyetinden kopmak yerine, bu mülkiyetin garanti altına alınacağı bir durumun sağlanmasını talep eder. Yoksa bir süreç boyunca, tüm üretim araçlarının toplumun mülkiyetine geçmesi kesin olan sosyalizme yol açacak bir bağımsızlık talebini içermez. Ve bütün bunları, burjuvazinin tüm kesimleri gayet iyi bildiklerinden, günümüz Türkiye’sinde anti-emperyalist nitelikli tek bir burjuva çıkışına veya talebine rastlamak mümkün olmamaktadır.

Türkiye’de demokrasi Mücadelesi Anti-feodal Özlü Değildir.

Bu meselenin incelenmesinde dikkat edilmesi gereken önemli bir kıstas da, bir ülkedeki bağımsızlık ve demokrasi hedefinde, demokrasi mücadelesi özünde anti-feodal olduğu takdirde, o ülkede ulusal burjuvaziden bahsedilebileceğidir. Gerçekten kapitalizm öncesi yapı ne ölçüde güçlüyse, o ülkede, bu gerici güçlere karşı kendi egemenliğini yerleştirmek durumunda olan burjuvazi, o ölçüde, gerici güçlerin başlıca sırtını dayadığı

emperyalizmi karşısında buluyor demektir. Burjuvazi anti-feodal olduğu için anti-emperyalist, dolayısıyla ulusal olur anlamına anlaşılmamalıdır bu açıklama. Zaten feodal güçler —emperyalizm ittifakı içinde yer alan bir üçüncü gücün, işbirlikçi burjuvazinin varlığı, geri ülkelerin kapitalizme yönelişinde emperyalizm yanlısı ve gerici güçlerle geçinebilecek bir burjuva kesiminin de olabileceğini göstermektedir. Ama bu üçlü ittifak daha kapitalist yönelmenin hemen başında o ülkenin tarih içinde ilerleyişi için öylesine bir köstek olur ki, ya da bilimsel deyişle üretici güçlerin gelişmesini müjdeleyici bir aşamaya daha ilk adımların atılmasında, gelişmeye öylesine ket vuran bir üretim ilişkileri sisteminin oluşmasına yol açar ki toplumsal yapı bu açmazın üstesinden gelecek başka gelişmeleri de bağrından fıskırtır. İşte ulusal burjuvazinin, geri ülkelerde, işbirlikçi burjuvaziye rağmen tarih sahnesine çıkması böyle bir toplumsal zorunluğun ürünüdür.

Bu tekelci burjuvazi, günümüze kadar gelen süreç boyunca, egemen güçler içindeki durumunu her geçen gün biraz daha kuvvetlendirerek, bugün ulusal gericiliğin başlıca sözcüsü ve yönlendiricisi haline gelmiştir. Onun ve müttefiklerinin egemenliğine son vermek ancak ve ancak büyük üretim ve dolaşım araçlarının millileştirilmesiyle mümkündür. Bu ise iktidarın, köklü dönüşümleri yapabilecek bir muhalefet, işçi sınıfının başını çektiği halk güçleri tarafından kazanılmasını ve bu kazanımın korunması için üst yapıda halkın iktidarını perçinleyecek köklü girişimlerin gerçekleştirilmesini şart koşar. O halde bugün Türkiye’de halkın demokratik iktidarının tesis edileceği bir devrim stratejisi geçerlidir. Ve bu strateji Demokratik Halk Devrimi olarak tespit edilmiştir.

«Demokratik Halk Devrimi» ile «Ulusal Demokratik Devrim» arasındaki, onları birbirlerinden farklı iki stratejik hedef haline getiren temel nitelik farklarının incelenmesi ise, başka bir yazının konusudur.

Ama, kapitalist ilişkiler geliştiği ve kapitalizm öncesi güçler etkisizleştirildiği ölçüde ulusal burjuvazi de dış kapitalizmle bütünleşme sürecine girer. Nihayet kapitalizm öncesi artıkların esas anlamda temizlenmesiyle birlikte anti-emperyalist nitelikli burjuva kesiminin toplumsal fonksiyonu genellikle sona erer. Türkiye’de bu süreç 1950’lerde tamamlanmıştır. Tarımdaki kapitalist gelişme ile, junkerleşme yolundan feodal artıkların büyük ölçüde dönüşümü sağlanmış, karşı devrimci bir feodal girişimin maddi toplumsal şartlarının ortadan kalkmasıyla birlikte ve aynı dönemde, bütününle dışa bağımlı bir ekonominin başlıca yönlendiricisi tekelci bir burjuvazi tam anlamıyla oluşmuştur.